

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

TALK SHOW A HOSTÉ POLITICI

Talk Show and Political Guests

Analýza způsobu řízení rozhovoru s politickými hosty v Show Jana Krause

The Complex Analysis of Leading the Interview with Political Guests in Jan Kraus
Show

Bakalářská diplomová práce

Petra HANUSOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra CHVOJKOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlášení:

Čestně prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a dalších uvedených informačních zdrojů. Práce obsahuje 100 246 znaků (včetně mezer).

V Olomouci dne.....

.....

Petra Hanusová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí práce paní Mgr. Petře Chvojkové, Ph. D. za ochotu čas a cenné rady, které mi jakožto vedoucí práce věnovala. Dále také děkuji svým blízkým a rodině za podporu během psaní této práce i po celou dobu studia.

Anotace

Tato bakalářská práce analyzuje způsob řízení rozhovorů moderátora Jana Krause ve vybraných dílech Show Jana Krause, kde k pozvaným hostům patří politicky spjaté osobnosti, jenž taktéž spojuje osobnost prezidenta republiky Miloše Zemana. Pomocí konverzační analýzy a formální analýzy otázek bude zjištěno, zda způsob vedení rozhovoru s těmito hosty naplňuje očekávaný způsob vedení formátu talk show.

Klíčová slova

Mediální dialog, talk show, politické interview, moderátor, Jan Kraus, Show Jana Krause, konverzační analýza, formální analýza otázek, sekvenční analýza, reformulace, překryvy, přerušování.

Abstract

This bachelor thesis analyzes the way of managing the interviews of moderator Jan Kraus in selected episodes of the Jan Kraus Show, where invited guests include politically connected personalities, which also brings together the figure of the President of the Czech Republic Miloš Zeman. Using conversational analysis and formal analysis of questions, it will be determined whether the way of conducting an interview with these guests fulfills the expected way of keeping the talk show format.

Key words

Media dialogue, talk show, political interview, moderator, Jan Kraus, Jan Kraus Show, conversation analysis, formal analysis of questions, sequential analysis, reformulation, overlays, interruption.

Obsah

1. ÚVOD.....	2
2. CÍL PRÁCE	3
3. TEORETICKÝ RÁMEC	4
3.1 Masová a institucionální komunikace	4
3.1.2 Zprostředkovávaná kvaziinterakce	4
3.2 Dialog.....	5
3. 2. 1 Institucionální dialog	6
3. 2. 2 Mediální dialog	7
3.3 Talk show.....	9
3.3.1 Vymezení pojmu talk show	9
3.3.2 Nepsaná pravidla talk show	10
3.3.3 Historický vývoj talk show	10
3.3.4 Přehled talk show	12
3.3.5 Způsob vedení talk show moderátorem	13
3.4 Politické interview	15
3.4.1 Způsob vedení politického interview moderátorem.....	16
3.5 Sumarizace hlavních rozdílů mezi vedením talk show a politického interview	18
4. METODOLOGIE PRÁCE	20
4.1 Konverzační analýza	20
4.1.1 Historie konverzační analýzy	20
4.1.2 Vymezení pojmu konverzační analýza	21
4.1.3 Transkript v konverzační analýze	22
4.1.4 Základní pojmy konverzační analýzy	23
4.1.4.2 Překryvy a přerušení replik	26
4.2 Formální analýza otázek.....	29
4.2.1 Rozdíl mezi dotazem a otázkou.....	29
4.3. Analýza neverbální komunikace.....	30
4.3.1 Analýza výrazných gest.....	30
5. ANALYZOVANÝ VZOREK	32
6. ANALÝZA.....	33
6.1 Analýza délky promluv moderátora a hostů	33
6.2 Analýza dotazování moderátora	35
6.2.1 Jednoduché otázky a komplexní dotazy.....	36
6.2.2 Zavřené a otevřené otázky	37

6.2.3 Otázky zjišťovací, doplňovací a vylučovací	39
6.2.4 Návodné otázky a návodné dotazy	41
6.2.5 Negativní otázky	42
6.2.6 Podivové otázky	43
6.2.7 Následné dotazy	43
6.3 Analýza četnosti a poměru replik.....	44
6.3.1 Dělení replik na netázací, tázací a výzvové	45
6.4 Reformulace a doslovné opakování	48
6.5 Překryvy a přerušení	50
5.6 Analýza témat.....	52
6.7 Analýza gest moderátora	53
6.7.1 Symboly (emblémy).....	53
6.7.2 Ilustrátory.....	54
6.7.3 Adaptéry.....	56
6.7.4 Regulátory	57
7. SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZY	59
8. ZÁVĚR	61
9. SEZNAM PRAMENŮ	63
10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
11. SEZNAM TABULEK	66
12. SEZNAM OBRÁZKŮ	67
13. SEZNAM PŘÍLOH	68

1. ÚVOD

Televizní talk show se u diváků stále těší velké oblibě a drží si poměrně vysokou a pravidelnou sledovanost. Nepsaným pravidlem v takovémto typu pořadu je, že hlavní osobnost zde představuje spíše moderátor (nežli pozvaný host, k jehož hlavním úkolům patří pobavit diváka. Takovým typem moderátora je i Jan Kraus se svojí Show Jana Krause.

Moderátor Kraus se se svou Show Jana Krause objevuje na obrazovkách televizní stanice Prima od září roku 2010, a navazuje tak volně na svůj předchozí pořad Uvolněte se, prosím vysílaný na veřejnoprávní České televizi. V rámci svého konceptu se inspiroje zahraničními late night shows, například známou Noční show Davida Lettermana.

Jakožto moderátor je Kraus známý svým břitkým humorem, ironií, sarkasmem, pohotovými jednáním i humornými a trefnými komentáři, popřípadě arogancí i častým používáním charakteristických gest při svých promluvách.

I přesto, že většinu pozvaných hostů tvoří osobnosti spjaté s uměním¹, objevují se v pořadu i osobnosti ze světa politiky. V takovém případě je zajímavé sledovat, jakým způsobem vede moderátor dané rozhovory. Zda i přesto, že se jedná o politického hosta, splňuje Show Jana Krause typický formát talk show. Obzvláště zajímavé je pak to, když pozváním určité politické osobnosti vyjadřuje Kraus protest vůči ti prezidenta České republiky. Odpověď na to, jakým způsobem vede tyto rozhovory, se pokusí přinést tato bakalářská diplomová práce.

---

¹ Viz Příloha

2. CÍL PRÁCE

Hlavním výzkumným cílem je analyzovat způsob řízení rozhovoru Jana Krause v pořadech, ve kterých byli hosty Jiří Brady a Jiří Drahoš. V práci bude sledováno, jak tito konkrétní hosté ovlivňují způsob tázání moderátora.

Pro analýzu byli záměrně vybráni takoví hosté, kteří jsou spjati s osobností Miloše Zemana.² V prvním případě je hostem analyzovaného rozhovoru Jiří Brady, kterému v roce 2016 prezident Miloš Zeman neudělil státní vyznamenání. V druhém případě je hostem Jiří Drahoš, který byl prezidentským protikandidátem Miloše Zemana.

Dílčím cílem této práce bude zjistit, zda moderátor naplňuje očekávané role chování moderátora talk show, tedy, zda používá spíše neformální styl tázání, zda jsou patrné zábavné prvky, uvolněnost a nahrazení témat veřejného zájmu osobními informacemi, či zda se spíše přibližuje konfrontačním technikám a způsobům vedení rozhovorů užívaných při moderování politického interview nebo neutrálnímu stylu dotazování, které je očekáváno u vážných politických debat. V těchto zvolených případech se navíc nejedná pouze o to, že jsou zvolenými hosty politici, ale také o to, že rozhovory probíhaly v době napjaté společenské atmosféry.

Analyzovány budou celkem dva díly s výše zmíněnými osobnostmi.³ Pomocí metodologie práce, kterou je konverzační a formální analýza otázek, bude zkoumáno, jak Jan Kraus vede tyto rozhovory. Sledována bude četnost a druhy replik i délka promluv moderátora a hostů. Pozornost bude taktéž věnována i počtu reformulací a také překryvů a přerušení užívaných na straně moderátora. Analyzována budou i jednotlivá témata ve sledovaných rozhovorech a následně bude zaznamenáno jejich pořadí a čas, který jim moderátor spolu se svým hostem věnoval. Rozebrána budou taktéž výrazná gesta, kterými moderátor doplňuje své verbální projevy při vedení rozhovorů. Pomocí takto zhotovené analýzy se pozornost taktéž zaměří na to, zda Kraus zastává rozdílný postoj k jednotlivým hostům analyzovaných dílu. Tedy jakým způsobem se liší styl tázání u jednotlivých hostů.

---

² Viz Příloha

³ Vzhledem k omezenému výzkumnému vzorku nebude možné výsledky analýzy zobecňovat.

3. TEORETICKÝ RÁMEC

Nezbytné bude charakterizovat pojmy jako je dialog, jeho institucionální a pak především pak druh institucionálního dialogu, kterým je dialog mediální, specifikován bude žánr talk show, kterým Show Jana Krause je. Z důvodu, že v analyzovaných dílech pořadu se vyskytuje buď politický host, nebo je řešeno politické téma, je zde uveden i pojem politického interview, aby bylo možno analyzovat, zda se průběh analyzovaného pořadu podobá konceptu talk show či spíše politickému interview. Přiblížena bude taktéž profese moderátora, především pak rozdíly ve způsobu vedení talk show a politického interview.

3.1 Masová a institucionální komunikace

Tato práce bude vycházet z členění komunikace podle Denise McQuaila⁴. Ten vytvořil pyramidu, přičemž roztrídil jednotlivé druhy komunikace podle míry zespolečnění a největší míra je podle něj na vrcholu této pyramidy.

Na samém vrcholu je tedy celospolečenská komunikace, ke které můžeme zařadit právě komunikaci masovou. Ta je zprostředkována pomocí „tradičních“ masových médií. K těm patří noviny, rozhlas a televize. Další úroveň je komunikace institucionální. Tu vykonávají instituce, mezi něž může patřit například vláda, náboženství anebo právě televizní stanice vysílající daný pořad. Sdělení uvnitř těchto institucí podléhají určitým postupům a pravidlům, jež mají stanované dané společnosti. Další úroveň je meziskupinová komunikace, kde je patrná přítomnost společenských vazeb a existence určitých pravidel a norem. Jedná se například o komunikaci v sousedství. Poté následuje komunikace skupinová, kam může být zařazena komunikace v rodině. Dalším typem je komunikace interpersonální – dyadická komunikace, tedy komunikace minimálně mezi dvěma lidmi. Posledním typem je komunikace intrapersonální. Jedná se o naše vlastní vnímání, chápání nebo zpracovávání informací.

3.1.2 Zprostředkováná kvaziinterakce

Thompson⁵ ve své publikaci rozlišuje tři druhy interakce. Mezi tyto druhy interakce řadí interakci tváří v tvář, zprostředkovanou interakci a **zprostředkovanou kvaziinterakci**, která je pro tuto práci nejdůležitější.

---

⁴ McQuail 2009: 29-32

Zprostředkovaná kvaziinterakce je vytvářena především pomocí masových médií, mezi něž patří právě rozhlas, televize, noviny, ale i například knihy. Je směřována pro neurčité, často i fyzicky nepřítomné publikum. Od tohoto typu publika se pak zároveň ani neočekává následná odezva. Komunikace ve zprostředkované kvaziinterakci je tedy především monologická. Důležité je zmínit, že tento druh interakce je dostupný v čase i v prostoru.

Thompson však podotýká, že tyto typy interakcí se mohou mezi sebou různě střídat. „Televizní pořad může zahrnovat interakci tváří v tvář mezi účastníky vysílané debaty, zatímco vztah mezi účinkujícími ve studiu jako celkem a rozptýlenými členy publika zůstává zprostředkovanou kvaziinterakcí.“⁶

3.2 Dialog

Jedná se o akt mezi přinejmenším dvěma účastníky komunikace, který je založen na střídání aktérů v rolích mluvčího a posluchače.⁷ Pro formu dialogu je charakteristický přímý, bezprostřední kontakt účastníků.⁸ Mluví komunikace je při samotném aktu v roli aktivní, posluchač pak v roli pasivní. Účastníci komunikace se v průběhu komunikačního aktu v těchto rolích kontinuálně střídají. „Výměna replik představuje střídání rolí mluvčího a adresáta (**turn-taking**) v dialogickém řetězci.“⁹ V jiných publikacích bývá také označován jako znaková, symbolická interakce mezi dvěma či více účastníky – komunikace „face to face“ (=tváří v tvář).¹⁰ Jedním z důležitých rysů dialogu je také tematická soudržnost, to znamená, že aktéři alespoň v jednom časovém úseku hovoří o tomtéž tématu a svými promluvami na sebe reagují.¹¹

Podle Müllerové¹² může být dialog použit dvěma možnými způsoby. Prvním je myšlena komunikace mezi dvěma nebo více partnery, kteří jsou současně řečově aktivní. Jedná se zde o sled replik aktérů a ti se střídají ve svých rolích. Takto lze chápat i pojem **rozmluva, diskuse, debata** atd. Druhým významem je myšleno sdílení odlišných názorů či postojů mezi účastníky komunikace. Protikladné postoje se mohou projevit následně ve formě

---

⁵ Thompson 1995, s. 71-73

⁶ Thompson 1995, s. 73

⁷ Müllerová-Hoffmannová 1994, s. 13

⁸ Müllerová-Hoffmannová 1994, s. 16

⁹ Hoffmannová 2006, s. 210

¹⁰ Marková – Müllerová – Hoffmanová 1999, s. 195

¹¹ Hirschová 2006: 205

¹² Müllerová 1994: 30

textu. Tato dvojice významů pojmu dialog spolu úzce souvisí. „*Ve výměně replik účastníků dialogu je většinou už přítomen vztah partnerství, dvojí pozice, dvojí vztah k předmětu komunikace i vztah k sobě navzájem.*“ V této práci bude operováno s prvním vymezením pojmu dialog.

V literatuře se často vyskytuje hned několik termínů, mezi něž patří **dialog**, **rozhovor** a **interview**. **Dialog** je podle autorek Müllerové a Hoffmanové¹³ z těchto tří uvedených pojmů svým významem a možností využití nejšíře využitelným. **Rozhovor** je pak podle nich pojmem užším a konkrétnějším než u výše uvedeného dialogu. Bartošek¹⁴ pak zmiňuje, že nejužší význam má dle něj pojem třetí, a tím je **interview**. Janoušek¹⁵ označuje pojem **rozhovor** jako základní formu verbální komunikace a považuje jej dokonce za nejběžnější útvar komunikace interpersonální. Komunikace mezi moderátorem Krausem a hostem bude v této práci dále označována jako rozhovor.

3. 2. 1 Institucionální dialog

Hlavní podstata institucionálního dialogu je v tom, že vztah účastníků komunikace je **asymetrický**, například vztah rodič-dítě, lékař-pacient či učitel-žák. Komunikaci tedy řídí ten aktér, který má vyšší postavení, ať už jde o sociální či institucionální postavení.¹⁶

„Představitel instituce jedná v souladu se svou sociální pozicí podle určitých pravidel a norem s klientem (občanem, pacientem, žákem, ...), kterému instituce poskytuje službu podle jeho přání, žádosti nebo zavedených společenských pravidel.“¹⁷

„Asymetrie zde zasahuje naprosto vše.“¹⁸ Tím autorky Marková, Müllerová a Hoffmannová myslí nejen asymetrické postavení aktérů v komunikaci, ale také znalosti, cíle, záměry i motivace účastníků komunikace. Patrné je zde postavení profesionál – laik. Témata rozhovoru taktéž závisí na institucionálně výše postaveném aktérovi neboli onom zástupci

---

¹³ Müllerová-Hoffmannová 1994, s. 20

¹⁴ Bartošek 2001, s. 33

¹⁵ Janoušek 1988, s. 45

¹⁶ Hirschová 2006, s. 207

¹⁷ Marková-Müllerová-Hoffmannová 1999, s. 199

¹⁸ Marková-Müllerová-Hoffmannová 1999, s. 199

dané instituce. „*Co bude základním tématem rozhovoru, má klient představu, ale ve výběru subtémat i ve stanovení jejich pořadí je většinou pasivní.*“¹⁹

Pokud je hlavním aktérem neboli oním moderátorem institucionální komunikace zástupce určitého média (například určité rozhlasové či televizní stanice), jedná se o **dialog mediální**.

3. 2. 2 Mediální dialog

Jedná se o žánr mísící prvky interpersonální i masové komunikace. „*Nalezneme zde kombinaci masového aspektu (na straně příjemce) s interpersonálním aspektem (na straně prezentátorů a „účinkujících“).*“²⁰ V tomto případě je možné hovořit o komunikaci Jana Krause nejen s pozvaným hostem, ale taktéž s přítomnými diváky v divadle i s nepřítomnými televizními diváky. Žánr je vyhotoven za účelem veřejné prezentace, ba dokonce i opakované.²¹

Se vznikem mediálního dialogu souvisí i fakt, že se díky svému charakteru stal určitým typem mediální zábavy.²² Mluví v tomto typu komunikačního aktu jedná přetržitě a charakter jeho promluvy je často konfrontační a kontroverzní. Snahou moderátora je přimět hosta k jednoznačné odpovědi.²³

Mediální dialog může být považován za zvláštní druh dialogu, který je veden v masovém komunikačním prostředí a hostem je zde určitá významná osobnost. Jedná se o dialog na pomezí mezi dialogu osobního a předmětného, který má institucionální rozměr. Tázající vystupuje jako zástupce média (zástupce určité instituce – viz výše institucionální dialog).²⁴ Oba účastníci interview mají jasně vymezené své role. Otázky jsou často předem připraveny.²⁵ Moderátor pomocí připravených otázek uvádí jednotlivá subtémata, host na tyto otázky pak odpovídá.²⁶

---

¹⁹ Marková-Müllerová-Hoffmannová 1999, s. 199

²⁰ Hirschová-Svobodová 2014, s. 51

²¹ Hirschová-Svobodová 2014, s. 51

²² Čmejrková 1999, s. 247

²³ Čmejrková 1999, s. 248

²⁴ Hirschová 2006, s. 217

²⁵ Hirschová 2006, s. 218

²⁶ Čmejrková-Hoffmannová 2003, s. 11

Mediální dialog ztrácí rysy konverzace tváří v tvář a taktéž rysy přímé konverzace mezi dvěma účastníky a stává se dialogem určeným pro třetí osobu. Publikum v mediálním dialogu je pouze tušené, na rozdíl od dialogu jevištního. Rozdíl však je v některých televizních dialozích, kde je přítomno i publikum v hledišti nebo ve studiu, tento způsob dialogu musí brát tedy v potaz větší počet adresátů.²⁷Jedná se tedy o typ mediálního dialogu s triadickou strukturou.²⁸ Některé výstupy v průběhu mediálního dialogu jsou určeny komunikačnímu partnerovi, některé pak publiku, moderátor tedy rovnoměrně rozkládá pozornost mezi tyto dva subjekty. Dvojití dělení pozornosti se neprojevuje pouze u verbálních projevů moderátora, ale taktéž u projevů neverbálních, mezi něž patří například pootočení hlavy či celého těla, popřípadě pohled moderátora.²⁹

Triadické uspořádání mediálních dialogů může být patrné již při úvodní i závěrečné promluvě moderátora, jež často směřuje právě televizním divákům. Při svých dalších replikách se moderátor může věnovat svému hostu, nepřestává si však být vědom přítomnosti publika. Teorie dialogu označuje tento druh dialogu jako dialog orientovaný na publikum (angl. audience design, public oriented nebo public driven).

Níže bude uveden doslovný přepis rozloučení se moderátora Jana Krause nejen s přítomným publikem sedícím v hledišti, ale taktéž s televizními diváky, aby bylo patrné výše uvedené triadické uspořádání, které moderátor právě využívá již v úvodu, popřípadě na konci pořadu. „*Dámy a pánové, já vám děkuji za pozornost a těším se s vámi za týden na shledanou buď tady v Divadle Archa, nebo u televizních obrazovek. Mějte se krásně.*“ Jedná se o obvyklý způsob ukončení pořadu moderátorem Janem Krausem v analyzovaném pořadu Show Jana Krause, moderátor se loučí nejen s přítomným publikem v hledišti, ale také s televizními diváky. Hovoří tak na přítomné publikum v divadle Archa, ale i na nepřítomné publikum, tedy na televizní diváky televizní stanice Prima. Příležitostně tento výrok moderátor doplní uvedením vystupujícího hosta na konci pořadu. Tato citace dokazuje výše zmíněné triadické uspořádání, kterým se moderátor řídí a uvědomuje si přítomnost publika v divadle, ale i pouze tušeného publika, tedy diváky televizní, nezapomíná však ani na přítomné hosty sedící na pohovce.

---

²⁷ Čmejrková 1999, s. 249

²⁸ Čmejrková 2011, s. 253

²⁹ Čmejrková – Hoffmannová 2003, s. 85

3.3 Talk show

V současnosti se stále rozšiřuje oblast televizní zábavy a model jednoho či dvou televizních moderátorů či bavičů, kteří vedou rozhovor s hostem za přítomnosti publika ve studiu či jiném prostoru.³⁰ K tomuto typu zábavního pořadu se řadí právě formát **talk show**. Tím je i analyzovaná Show Jana Krause. Nutno však podotknout, že Show Jana Krause je taktéž mediálním dialogem probíhajícím v institucionálním prostředí, tyto pojmy jsou interpretovány výše, proto v následující kapitole bude pozornost věnována problematice formátu talk show.

3.3.1 Vymezení pojmu talk show

Jedná se o druh mediálního dialogu. Moderátor ve studiu vede rozhovor s hosty za přítomnosti publika.³¹ Nutné je podotknout, že neexistují striktní pravidla a postupy, jak vést tento typ rozhovoru. V případě talk show lze spíše hovořit o očekávaném chování moderátora ze strany publika. Toto chování však může moderátor do určité míry porušovat.

Předpokládá se, že různé kulturní skupiny si vytvářejí řečnické normy a pravidla samy, ve společnosti se tak mohou vyskytovat odlišná pravidla pro vedení tohoto typu dialogu.³² Jedním z hlavních cílů talk show je vyvolat u publika smích, tedy pobavit diváka. Moderátor či moderátorky si do svého studia pozvou hosta, kterým je osobnost ze společenského, politického, kulturního nebo jinak významného či zajímavého odvětví života. Mezi hosty mohou být taktéž i lidé se zvláštními nebo neobvyklými zájmy, mezi něž mohou patřit například sběratelé, kutilové, pak také modelky, popřípadě i různí podivíni.³³

„Talk show nelze označit za klasický publicistický pořad. Rozhovor se netýká osvětlení nějakého aktuálního problému a poskytnutí nových informací divákovi. Důležitá je exkluzivita hosta.“³⁴

---

³⁰ Čmejrková 2011, s. 73

³¹ Reifová 2004, s. 257

³² Ilie 2001, s. 214

³³ Čmejrková 2011, s. 76

³⁴ Reifová 2004, s. 257

3.3.2 Nepsaná pravidla talk show

Podle autora Timberga³⁵ má talk show i svá nepsaná pravidla. Prvním je ten fakt, že hlavní osobností pořadu je vždy moderátor. Host je pak podle něj obrazně řečeno v roli určité značky, která následně prodává produkt, v tomto případě onu talk show. Druhým pravidlem je živá konverzace probíhající v přítomném čase, aby diváci mohli nabýt pocitu, že rozhovor probíhá aktuálně v danou chvíli. Za třetí pravidlo považuje skutečnost, že televizní talk show pomyslně soutěží s dalšími vysílanými pořady tohoto typu, proto tento typ pořadu musí dbát na to, aby si přilákal své diváky. Proto ač může být talk show zábavná až pobuřující, musí být regulována určitými pravidly. Hosté by právě z těchto důvodů měli být předem pečlivě vybíráni, stejně tak jako témata diskuze. S tím souvisí čtvrtý bod, ve kterém Timberg zmiňuje, že ačkoliv se talk show musí zdát divákovi jako spontánní rozhovor mezi hostem a moderátorem, musí mít taktéž svou pevnou strukturu.

Pro obecné pochopení pojmu talk show je níže popsána jeho historie, dále jsou uvedeny země, kde docházelo k rozvoji tohoto žánru, a taktéž jsou uvedeny příklady současných talk show nejen ve světě, ale i v České republice.

3.3.3 Historický vývoj talk show

Žánr talk show má svou tradici ještě před nástupem klasických masmédií, zejména v anglosaských zemích, jak uvádí ve své publikaci autor Ilie. V anglosaských zemích se později taktéž vyvinuly celosvětově známé a hojně sledované talk show, například známá talk show moderátorky Oprah Winfreyové, o které se hovoří níže.

Z historického sociokulturního hlediska lze říci, že jistá forma konverzační interakce se vyvíjela již od 16. století v Itálii, zde probíhala diskusní setkání se striktními pravidly (jasně stanovené místo i den setkání) mezi intelektuály. V 17. století se podobná setkání pořádaly ve Francii, docházelo však k uvolňování pravidel, setkání už nebyla striktně formální. Již tato setkání byla usměrňována moderátory. V 18. století se poté rozvíjely už méně formální události v podobě shromáždění v kavárnách či klubech. Talk show tak může být považována za moderní anglosaskou verzi výše uvedených typů interakčních diskusních setkání probíhajících a vyvíjejících se již v minulosti.³⁶

---

³⁵ Timberg 2002, s. 3-6

³⁶ Ilie 2001, s. 214

Podle Ilie ³⁷ docházelo díky převaze anglicky mluvících médií k vytváření podobností mezi britskými a americkými talk show pořady. Jako jednu z podobností ve způsobu vedení talk show uvádí autor způsob vedení tohoto typu pořadu moderátorem. V britské talk show Roberta Kilroy-Silka i v americké talk show Oprah Winfreyové se oba moderátoři podle něj stylizovali do **role terapeuta**. „*Moderátor Kilroy využíval techniky, mezi něž patřilo sympatické pokládání rukou kolem ramen svých hostů, hovořil nižším tónem hlasu a udržoval stabilní oční kontakt.*“ ³⁸ Terapeutické metody při vedení rozhovoru však používala i moderátorka Winfreyová. Hosté se díky těmto praktikám stávali sdílnějšími. Důsledkem způsobu moderování tohoto typu pořadu vznikl „veřejný hovorový jazyk“. Průběh tvorby pak zajisté ovlivňovaly a stále ovlivňují i kulturní a společenské rozdíly v daných zemích.³⁹

I přesto, že studie popisuje primárně talk show v USA a ve Velké Británii, je nutné podotknout, že čeští moderátoři se ve způsobu vedení svých pořadů inspirovali právě i pořady ze zahraničí. Například Jan Kraus se inspiroval při své tvorbě **Noční show Davida Lettermana** a jeho způsobem vedení tohoto pořadu. Mezi tyto podobnosti patří například, že v obou pořadech se kromě samotného moderátora vyskytuje ve studiu, popř. v divadle i kapela hudebně doprovázející talk show. Jan Kraus se však inspiroval i v dalších bodech konceptu Noční show Davida Lettermana. Hlasatel v Noční show Davida Lettermana po zaznění hudební živé znělky představí hrající orchestr CBS Orchestra a uvede také moderátora Lettermana, který hned poté zahájí pořad monologickým humorným výstupem o aktuálním dění, při celém tomto výstupu moderátor stojí před publikem. Podobné schéma se nachází i u Jana Krause. Na začátku hraje kapela Davida Krause a moderátora taktéž uvede hlasatel. Poté Kraus pokračuje pozdravem vestoje před divadelním publikem a pokynutím ovládá kapelu, poté si přechází sednout za stůl do svého křesla, kde taktéž vypráví vtipně a monologicky o aktuálním dění ve společnosti. Poté v obou případech přicházejí na řadu pozvání hosté.

---

³⁷Ilie 2001, s. 214

³⁸ Ilie 2001, s. 215

³⁹ V televizních stanicích ve Spojených státech amerických lze talk show rozdělit i podle vysílací hodiny na „ranní talk show“ (Ricki Lake show), „denní talk show“ (Oprah Winfrey show, Geraldo Rivera show) a „noční talk show“ (Late night David Letterman show – Noční show Davida Lettermana. Mezi nejoblíbenější se však řadí tzv. denní talk show. Moderátoři zde řeší důležitá a kontroverzní a ve společnosti často diskutovaná témata jako je feminismus, homosexualita, apod. V tomto směru byla nejoblíbenější talk show Oprah Winfreyové. (Ilie 2001, s. 216)

3.3.4 Přehled talk show

K nejstarší talk show patří podle Reifové⁴⁰ **The Ed Sullivan Show**, kterou začali vysílat již ve 40. letech minulého století a byla vysílána až do sedmdesátých let minulého století. Tato talk show patří k nejdéle vysílaným televizním pořadům tohoto typu. Moderátor ji uváděl až do konce svého života. V České republice se formát talk show začal rozšiřovat až po roce 1989. K nejstarším pořadům tohoto typu je možné zařadit pořad moderátora Marka Ebena s názvem **Na plovárně**, který Česká televize vysílala od roku 1999 a v současné době je stále vysílán, ale již na televizní stanici ČT art. V současnosti patří mezi nejznámější talk show již zmiňovaná a v této práci analyzovaná **Show Jana Krause** vysílaná na televizní stanici FTV Prima a **Všechnopárty** moderátora Karla Šípa vysílaná na veřejnoprávní televizní stanici ČT1. V minulosti byly mezi vysílanými talk show například Mr. GS nebo předchůdce Show Jana Krause pořad Uvolněte se, prosím.

V českém prostředí se taktéž objevovaly formáty talk show, kde řeč moderátora postrádala známky určité kultivovanosti, moderátor si v takovém typu pořadu dělá legraci nejen z hosta, ale taktéž sám ze sebe, typická je nespisovná forma jazyka. Takovým typem pořadu byla v minulosti talk show Mr. GS.⁴¹

3.3.4.1 Show Jana Krause

„Talk show pro silné...“⁴² Takto svou talk show označuje pro představu sám moderátor Jan Kraus na svých webových stránkách.

Show Jana Krause je **talk show** vycházející ze zahraničního formátu late night show (již zmíněná inspirace konceptem pořadu Noční show Davida Lettermana) vysílaná každou středu od 21:35 na televizní stanici Prima. Odvysílaný a sestříhaný díl má přibližnou délku 48 minut.

Jak již bylo zmíněno, prostorem, kde probíhá natáčení pořadu a kde taktéž probíhá samotná talk show, je pražské divadlo Archa. Natáčecí prostor tak může být označen jako stabilní neverbální prvek Show Jana Krause. Jan Kraus si přítomnost publika uvědomuje, a tak část svých promluv směřuje (při natáčení primárně k přítomným divákům v divadle) k divákům, mezi ně patří například úvodní pozdrav, glosování aktuálního dění ve společnosti či

---

⁴⁰ Reifová 2004, s. 257

⁴¹ Reifová 2004, s. 257

⁴²Dostupné z: <http://www.showjanakrause.cz/>

uvedení hosta. Patrná je tedy triadická struktura dialogu. Show Jana Krause spadá do problematiky mediálního dialogu (viz výše mediální dialog), který je podmíněn institucionálními podmínkami (institucionální dialog viz výše). V průběhu pořadu jsou taktéž patrné prvky monologické i dialogické komunikace. Úvod pořadu je ze strany moderátora monologem určeným publiku. Dále se pak jedná o dialog mezi hostem a moderátorem, popř. publikem.

Show Jana Krause je vysílána na televizní stanici Prima od 3. září roku 2010 a jeho pomyslným předchůdcem, na jehož koncept Show Jana Krause volně navazuje, je talk show Uvolněte se, prosím, jež byla vysílána na veřejnoprávní České televizi. Bylo navázáno na koncept, kdy jsou do talk show pozváni obvykle tři hosté, přičemž dominantní pozici zde zaujímá moderátor.

Typickým prvkem, který spadá do neverbálních aspektů ovlivňujících průběh talk show, je uspořádání studia. Hosté v Show Jana Krause sedí čelem k publiku na červeném gauči, zatímco moderátor sedí za stolem na kolečkovém křesle. Za moderátorem je kromě velké fotografie Pražského hradu i televizní obrazovka, kterou moderátor využívá k prezentaci různých fotografií či videí týkajících se buď aktuálního dění na začátku pořadu, nebo samotného pozvaného hosta. Na levé straně má své místo kapela Davida Krause, která hudebně doprovází talk show.

Show Jana Krause má svůj účet na serveru Youtube, kam jsou vkládány odvysílané díly, a tento účet tedy funguje jako videoarchiv jednotlivých dílů pořadu. Tento videoarchiv se stal zdrojem materiálů pro analýzu této práce. Dále má pořad svůj účet i na Instagramu, Facebooku a Twitteru.

3.3.5 Způsob vedení talk show moderátorem

Pro moderátora talk show je typické, že si se svým hostem pohrává, využívá k tomu různé techniky a strategie, to vše s cílem pobavit publikum.⁴³

*„Jednotlivé pořady (talk show) se od sebe ovšem liší moderátorovým stylem vedení dialogu. Ve hře je jeho věk, osobní založení, chuť k maximálnímu odvázení, práh zábran.“*⁴⁴

---

⁴³ Čmejrková-Hoffmannová 2011, s. 76

⁴⁴ Čmejrková-Hoffmannová 2011, s. 76

„Moderátoři si s hosty „pohrávají“ a volí k tomu různé instrumenty, hosté podle své povahy a psychiky se někdy snaží o zachování jisté věčnosti, své důstojnosti, „tváře“, někdy přistupují na roli „obětního beránka“ a nechají se zesměšňovat, aby vyhověli moderátorově strategii.“⁴⁵

Při analýze je taktéž důležité rozlišit, zda formátem talk show je přátelské či lidové popovídání nebo jde o tzv. představení s téměř divadelními rysy. Tomuto popisu se ve své publikaci věnují autorky Čmejrková a Hoffmannová⁴⁶. V prvním případě přátelského druhu talk show se moderátor chová ke svým hostům jako by byl v pozici dlouholetého kamaráda, často volí tykání, na diváka dokonce může situace působit tak, že moderátor a jeho host jsou dlouholetí přátelé i přesto, že se ve skutečnosti příliš neznají. V takovém formátu se střídají formální výpovědi moderátora s výrazy neformálními obsahujícími nespisovné výrazy, dokonce se mohou vyskytnout i vulgarismy.

V druhém případě, který byl výše zmíněn a který autorky interpretují, se moderátor nestylizuje do role kamaráda, ale využívá promluv svého hosta tak, aby jistým způsobem šokoval buď hosta samotného či publikum, dále také proto, aby publikum pobavil. Výpovědi hosta *moderátor přerušuje zpochybňovacími otázkami, chytáním za slovo, ohromenými pohledy či teatrálními pauzami*. Moderátor má v takovém případě své propracované postupy i vyzkoušené instrumenty; v tomto ohledu ho lze označit za profesionála. Tento popis vedení talk show moderátorem je nejbližší analyzované talk show Jana Krause.⁴⁷

Podle Ilieho⁴⁸ se u moderátora talk show předpokládá, že bude kromě role moderátora, taktéž v roli baviče, moralisty, poradce, terapeuta, arbitra a taktéž v roli tazatele. *„Tím úmyslně či neúmyslně odhaluje stránky své osobnosti, svých preferencí apod.“⁴⁹* V tomto ohledu je patrný rozdíl mezi moderátorem zpravodajského interview a moderátorem talk show. Zpravodajský novinář přebírá striktně institucionální roli, tzn. musí být objektivní a nesmí dát najevo své postoje a názory. Naproti tomu v talk show je patrný „lidštější“ přístup moderátora.

---

⁴⁵ Čmejrková-Hoffmannová 2011, s. 76

⁴⁶ Čmejrková-Hoffmannová 2011, s. 76-77

⁴⁷ Čmejrková-Hoffmannová 2011, s. 77

⁴⁸ Ilie 2001, s.219

⁴⁹ Ilie 2001, s. 219

Níže je uvedeno pro názornou ukázkou krátké vyjádření moderátora Jana Krause z pořadu DVTV. Moderátor interpretuje, jaký způsob zábavy preferuje on sám. Krátký úryvek z rozhovoru s Danielou Drtinovou je zde pro přiblížení moderátora Jana Krause.

„...No ale to je problém český společnosti, ona je zvyklá na takovou tu zábavičku, tu strýcovskou, strýček vypráví, hodný taťka rozpráví, to jsou většinou figury, který neexistují, ale ta česká společnost předstírá, že jo a chtějí takovou tu historku a tak. No a pak je takzvaně zlobivý dovádění trošku, to mám rád já...“⁵⁰

3.4 Politické interview

Jedná se o typický příklad diskurzu na pomezí formálnosti a neformálnosti, proto je běžné prolínání formálních i neformálních prostředků, mezi něž patří používání spisovných i nespisovných slov, zdvořilosti i nezdvořilé skákání do řeči, ironie či arogance.⁵¹

V odborné literatuře se vyskytuje pojem infotainment, to znamená spojením slov informace a zábava. Vytvořen byl dokonce pojem confrontainment neboli spojení slova konfrontace a zábava.⁵²

V průběhu interview se objevují na obou stranách strategie, kdy se moderátor snaží ze svého hosta získat jasné informace, host se poté může pokoušet vyhýbat odpovědím. Ze strany hosta – politika – může být patrné, že odpovědi jsou připraveny předem.⁵³ „*To, na kolik se v podobných rozhovorech ukáže skutečná, ne jen na veřejnosti více či méně promyšleně prezentovaná osobnost politika, je zpravidla věcí náhodnou a neplánovanou.*“⁵⁴

Záměrem novináře bývá přimět politika k vyjádření se k určitému spornému bodu, a zaujmout tak jasné stanovisko. Pokud by zde však v průběhu rozhovoru záleželo na politikovi, ten by se rád vyjádřil k tématu a zaujal by takové východisko, které se jemu samotnému jeví jako výhodné.⁵⁵

---

⁵⁰ Jan Kraus takto komentoval způsob vedení talk show v České republice v průběhu rozhovoru s Danielou Drtinovou v DVTV. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/jan-kraus-spolecnost-je-vic-komunisticka-nez-si-mysli/r~94217524950d11e486b9002590604f2e/>

⁵¹ Čmejrková 2011, s. 73

⁵² Čmejrková – Hoffmannová 2003, s. 80

⁵³ Hirschová 2006, s. 218

⁵⁴ Hirschová 2006, s. 218

⁵⁵ Čmejrková – Hoffmannová 2003, s. 84

Havlík⁵⁶ se ve své publikaci zmiňuje o výskytu soutěživosti mezi politiky v politickém interview. Ti mezi sebou soupeří ve smyslu, aby jejich oponent nemluvil déle než oni sami i v případě, že k dané problematice nemají co říct. Kdyby totiž došlo k situaci, že oponent by mluvil většinu času, mohl by závěrečný dojem působit tak, že on sám neměl k tématu co říci či byl zahrán svým oponentem do kouta.

„Moderátoři na jedné straně hlídají jako šachové hodiny rovnoměrné rozdělení času, na druhé straně je zájmem televizních společností, a tedy i jejich zaměstnanců, aby diskuse byla divácky zajímavá.“ ⁵⁷Takto se dále Havlík vyjadřuje k roli moderátora, politiků a televize v politickém interview. Zde taktéž interpretuje problematiku komunikace mezi politickými oponenty, kde uvádí, že jejich primárním cílem není osvětlit určitý problém a dospět k nějakému jasnému východisku, ale primární je pozitivní sebe prezentace a snaha vytvořit u diváků negativní obraz soupeře. Uvádí pak, že ze strany politiků je hlavním cílem těchto politických interview získat voliče na svou stranu.⁵⁸

Interview může mít podobu psanou i mluvenou. Může taktéž probíhat v rozhlase. Nejcennější je však politické interview, které je odvysíláno v televizi. Zde jsou patrné i neverbální prvky komunikace, které využívají mluvčí v průběhu tázání a odpovídání. Takto mohou být patrné prohřešky, které moderátor i tázaný politik v průběhu rozhovoru vykonávají – falešná gesta, postoje, pózy a tak dále.

3.4.1 Způsob vedení politického interview moderátorem

Pro porovnání je zde popsán způsob vedení politického interview, patrné by mělo být, že v případě talk show je moderátor stylizován zejména do role baviče, v případě interview je jeho úkolem především usměrňovat diskuzi, rozdělit rovnoměrně čas mezi účastníky komunikace⁵⁹ (pokud je přítomno více účastníků komunikace) a získat ze strany politika jednoznačnou odpověď na jeho otázky. V případě talk show moderátor odkrývá svou osobnost, názory či postoje.⁶⁰ Moderátor je při vedení politického interview primárně neutrální a objektivní, používá reformulace a cituje zdroje. Z toho je patrná jeho připravenost na daný rozhovor. Neměl by dávat najevo své osobní postoje a názory.

---

⁵⁶ Havlík 2008, s. 6

⁵⁷ Havlík 2008, s. 13

⁵⁸ Havlík 2008, s. 14

⁵⁹ Havlík 2008, s. 13

⁶⁰ Ilie 2001, s. 219

Při politickém interview používá moderátor nejčastěji tyto typy otázek – zpřesňující, zjišťovací, doplňovací, alternativní, vylučovací. V úvodu tohoto typu pořadu používá otázky volným způsobem, aby se host – politik rozhovořil.⁶¹ Moderátor při tomto typu interview s politikem často využívá reformulace, ve kterých shrnuje informace z výpovědi politika a snaží se vyzdvihnout nejdůležitější informace. Buček označuje reformulace taktéž za známku přípravy na interview.⁶²

Důležité je zmínit, že pod pojmem interview je možné chápat jednak rozpravu mezi jedním moderátorem a jedním politikem, ale taktéž lze pojmem interpretovat politické debaty či diskuze, besedy nebo duely, kterých se účastní větší počet aktérů, v tomto případě politiků. Proto je důležitou úlohou moderátora rovnoměrně rozložit čas mezi jednotlivé aktéry, k těmto účelům slouží moderátorovo udělování či odnímání slova.⁶³

Moderátor se snaží v takovém typu rozhovoru klást otázky tak, aby se dala předpokládat odpověď ano či ne, hosté však takovou možnost nepreferují. Podle Olgy Müllerové je vyhýbavost jednou ze strategií řeči politiků a její projevy lze považovat za rys politického stylu.⁶⁴

Buček se shoduje s Müllerovou, že moderátorovou snahou v průběhu politického interview je klást zjišťovací a doplňovací otázky, které předpokládají přímou odpověď. Komunikační partneři (politici) se však často přímé odpovědi vyhýbají a na respondenta může ono vyhýbání či používání nepřímých odpovědí působit jako nekompetentnost a bezradnost komunikačního partnera.⁶⁵ Havlík⁶⁶ ve své studii uvádí jako příklad moderování Václava Moravce, jenž na začátku své promluvy nejdříve ocitoval část tisku (v jeho případě Lidové noviny) a až poté formuloval otázku. Autor takto demonstruje fakt, že tento postup u diváků vzbuzuje dojem, že autor je nestranný a taktéž dává do souvislosti, že pokud se autor v průběhu vedení rozhovoru dotazuje na něco, co je rozebíráno médii, tak se ptá na to, co zajímá širokou veřejnost. Tento způsob, kdy autor uvádí jiné zdroje, je také jedním z charakteristických prvků signalizujících moderátorovu připravenost.

---

⁶¹ Buček 2012, s. 72

⁶² Buček 2012, s. 74

⁶³ Müllerová-Hoffmannová 1994, s. 29

⁶⁴ Čmejrková 2003, s. 124

⁶⁵ Buček 2012, s. 73

⁶⁶ Havlík 2012, s. 7

V průběhu politického interview dochází volně k přechodům mezi přátelským a provokujícím kontroverzním rozhovorem. Podle Bučka⁶⁷ se moderátoři snaží svými otázkami vzbudit dojem objektivnosti a nestrannosti. „*Moderátor politické debaty by měl být nestranný a nevyjadřovat souhlas nebo nesouhlas s interviewovanými hosty. Výpovědi moderátora jsou nebo by měly být jeho otázky, a pokud hodnotí, tak ve třetí osobě.*“⁶⁸

Podle Čmejrkové⁶⁹ se čeští moderátoři do netaktnosti a příkrosti svědčící o jejich nepředpojatosti a objektivnosti často nutí. Oba autoři publikací se dále shodují, že mezi hostem (politikem) a moderátorem pořadu dochází ke konfliktu, který se moderátoři často snaží vyprovokovat, aby bylo možné hovořit o „střetu zájmu“.

3.5 Sumarizace hlavních rozdílů mezi vedením talk show a politického interview

Průběh **talk show** nemá jasně stanovená pravidla. V různých kulturních skupinách se mohou tato pravidla odlišovat. Jedním z hlavních cílů moderátora je pobavit diváka. Hlavním rysem vedení rozhovorů v talk show je **neformálnost, personalizace a volba příjemných témat** ze strany moderátora. Moderátor se často stylizuje do **role kamaráda**. Během rozhovoru s hostem dělá delší teatrálnější pauzy a následně dává svému hostovi delší prostor k vyjádření se. Do svého vystupování zapojuje i neverbální komunikaci, například dělá „ohromené pohledy“, **výrazně gestikuluje** atd. Moderátor talk show by měl být výrazná osobnost s poutavým projevem, který vtipně, adresně, překvapivě a podnětně vede komunikaci se svým hostem. Často při zpovídání hosta může působit až jakýsi terapeut. Hostovi totiž často klade příjemné otázky, při kterých mohou být patrné jeho **sympatie a náklonost k hostovi**. Divákům tak odkrývá i svou osobnost, své postoje a názory. Neočekává se od něj tedy objektivnost a ani nestrannost.

Moderátor politického interview se pohybuje na hranici formálnosti a neformálnosti. Hlavním rysem by měla být jeho **nestrannost a neutralita**. Jeho snahou při rozhovoru s politikem je získat jasnou odpověď na položenou otázku. K tomu využívá nejčastěji zjišťovací, doplňovací nebo vylučovací otázky. Snaží se klást především takové otázky, aby odpověď byla vždy nejlépe buď ano či ne. Proto by nejdůležitějším a nejvíce využívaným typem otázek měly být **otázky zjišťovací**. Často taktéž používá reformulace, ve kterých

---

⁶⁷ Buček 2012, s. 76

⁶⁸ Buček 2012, s. 74

⁶⁹ Čmejrková 2003, s. 82

vyzdvihuje nejzajímavější a nejdůležitější informace. Dále musí během rozhovorů **rozvrhovat rovnoměrně čas**, tak aby každý účastník měl stejný prostor pro diskuzi. K tomu slouží udělování či odnímání slova. Při odnímání slova může docházet také k překryvům a přerušení ze strany moderátora, ale i hosta. Při vedení politického interview je taktéž důležitá i znalost moderátora daného tématu. Tu může prokázat i odvoláním se na jiné zdroje a tím dokáže i svou připravenost. Moderátor s hostem přicházejí v průběhu rozhovoru do konfliktu. Způsob vedení rozhovoru s hostem politikem je tedy konfrontační a kontroverzní.

Společným rysem může být přechod mezi přátelským a konfrontačním či kontroverzním způsobem vedení, v obou případech může moderátor dostat svého hosta „do úzkých“. V talk show však za účelem pobavení či zesměšnění hosta, v druhém případě, aby bylo možné hovořit o „střetu zájmu“ mezi účastníky komunikace, či aby získal moderátor onu jasnou odpověď na svou otázku

4. METODOLOGIE PRÁCE

V této kapitole bude popsána tato metoda, pomocí níž bude dosaženo výzkumného cíle. A to konkrétně, jak moderátor Jan Kraus řídí rozhovory s politicky spjatými osobnostmi, kde společným prvkem je taktéž kritické vymezení vůči prezidentovi České republiky Miloši Zemanovi. Při analýze budou potřebné kvantitativní i kvalitativní výzkumné postupy, přičemž jako první bude použita kvantitativní analýza pro získání dat nezbytných k vyhotovení analýzy, tyto data budou dále interpretovány pomocí kvalitativních postupů práce.

4.1 Konverzační analýza

4.1.1 Historie konverzační analýzy

Historie této výzkumné metody spadá do poloviny 20. století a výraznými osobnostmi stojícími za vznikem konverzační analýzy, na které se ve svých publikacích shodují autorky Sedláková⁷⁰ i Hirschová⁷¹ a taktéž George Psathas, byli americký sociolog a rovněž taktéž zakladatel etnometodologie H. Garfinkel a jeho spolupracovník E. Goffman, který považoval rozhovory za základní typ mezilidské komunikace.⁷² Sedláková pak uvádí, že důležitou osobností byl žák E. Goffmana Harvey Sacks, který se *soustředil na to, jak lidé v běžném životě používají jazyk*. Sacks pak dále bývá považován za skutečného zakladatele konverzační analýzy. K jeho spolupracovníkům pak dále patřili: Emanuel Schegloff a Gail Jefferson, kteří přednášky a poznatky H. Sackse po jeho smrti vydali a rozšířili.⁷³ Sacks se ve své době zabýval analýzou telefonních rozhovorů potencionálních sebevrahů.⁷⁴ Konverzační analýza se právě na začátku zabývala analýzou „obyčejné“ komunikace, až od 70. let 20. století se začala zabývat komunikací institucionalizovanou.⁷⁵

„Analýza mediální komunikace se v posledních letech stává doménou etnometodologické konverzační analýzy, která od analýzy spontánních dialogů v prostředí soukromém a polooficiálním přechází stále více k analýze komunikace institucionální.“⁷⁶

---

⁷⁰ Sedláková 2015, s. 461

⁷¹ Hirschová 2006, s. 199

⁷² Sedláková 2015, s. 461

⁷³ Sedláková 2015, s. 461

⁷⁴ Sedláková 2015, s. 462

⁷⁵ Hirschová 2006, s. 199

⁷⁶ Čmejrková 1999, s. 252

4.1.2 Vymezení pojmu konverzační analýza

Konverzační analýza je analytická metoda, jež se vyvinula ze sociologického směru entometodologie⁷⁷. Odtud bývá konverzační analýza taktéž nazývána jako etnometodologická konverzační analýza. Tato metoda je považována za nejrozvinutější odvětví zmiňované entometodologie.⁷⁸ Konverzační analýza (angl. *conversation analysis*) se tedy zabývá zkoumáním běžných rozhovorů.

„Konverzační analýza je přístup orientovaný na empirické studie založené na rozsáhlém materiálu zaznamenávajícím reálné rozhovory v různých situacích.“⁷⁹ Zaměřuje se taktéž na to, „jaké metody a postupy užívají mluvčí při produkci a interpretaci různých aspektů běžných rozhovorů.“⁸⁰

Dále je nutné zmínit, že konverzační analýza je „fonetikou⁸¹ komunikace“, nikoli „fonologií⁸² komunikace“. Pozornost je soustředěna na to, jak sami mluvčí interpretují své repliky.

Podle Sedlákové⁸³ pro konverzační analýzu není důležitý obsah sdělení, ale „*snaží se odhalit její strukturu*“. Základním mechanismem je, aby vždy v danou chvíli mluvil jen jeden z diskutujících, což se složitě zajišťuje zejména při skupinových diskuzích. V těchto chvílích se výzkumníci soustředí na to, jakým způsobem se „*mluvčí oslovují, či kdo komu skáče do řeči a kdo naopak vyčkává*.“ Zde už pak můžeme dále hovořit o tzv. **sekvenční analýze**. Hirschová⁸⁴ ve své publikaci uvádí, že se konverzační analýza „*soustřeďuje na zevrubný rozbor a popis řečové interakce, reálných dialogů. Zásadní je pro ni práce s autentickým materiálem*.“ Reálné materiály jsou pak dále detailně transkribovány (viz dále kapitola **transkript v konverzační analýze**).

---

⁷⁷ Radikální odvětví americké sociologie zabývající se každodenním jednáním v sociálních interakcích, nezbytné jsou při tomto jednání sociální, kulturní a institucionální podmíněné rysy.

⁷⁸ Nový encyklopedický slovník češtiny, dostupné z:

<https://www.czechency.org/slovník/KONVERZA%C4%8CN%C3%8D%20ANAL%C3%9DZA>

⁷⁹ Hirschová 2006: 200

⁸⁰ Nekvapil 1999/2000: 80

⁸¹ Fonetiku je možné ve zkratce nazvat jako nauku o tvorbě hlásek

⁸² Fonetiku pak lze shrnout jako nauku o funkci hlásek

⁸³ Sedláková 2015: 461-462

⁸⁴ Hirschová 2006: 202

O tomto faktu hovoří i Jiří Nekvapil⁸⁵, který ve své publikaci uvádí, že konverzační analýza řeší strukturální problémy konverzace, mezi něž patří právě zajištění pravidla, že v danou chvíli vždy mluví pouze jeden z diskutujících. K tomu slouží mechanismus **střídání (replik) mluvčích**. „*K studovaným jevům patří hlavně → párové sekvence, → preferenční organizace, → presekvence, → střídání mluvčích, → opravné sekvence, → globální organizace rozhovoru.*“ Tyto pojmy budou v práci dále popsány.

4.1.2.1 Výzkumný postup konverzační analýzy

Metoda konverzační má v průběhu analytického výzkumu sedm základních kroků. Prvním krokem nezbytným pro výzkum je sběr materiálu a nahrávek. Dalším krokem je tvorba transkriptu z vybraného materiálu, tedy z vybrané nahrávky či videozáznamu. Zde je graficky zaznamenáno, co bylo řečeno, nesmí se opomenout ani gesta, smích a podobně. Třetím krokem je výběr analyzovaných jednotek, který se odvíjí podle druhu výzkumu. Poté je důležitý čtvrtý krok, kdy se výzkumník snaží porozumět analyzovaným jednotkám. Pátý krok se soustředí na osobu provádějící analýzu, jež se snaží, jakožto člen dané skupiny pochopit vznik a ukončení daných analyzovaných jednotek. K tomuto pochopení může posloužit šestý krok, kdy výzkumník bere v potaz i konverzaci předcházející analyzované jednotce, nebo taktéž konverzaci předcházející dané jednotce. Na závěr je pak důležité analyzované jednotky komparovat s jinými jednotkami, a to z toho důvodu, že tato analytická metoda je vždy komparativní.⁸⁶

4.1.3 Transkript v konverzační analýze

Jak již bylo zmíněno, pro konverzační analýzu je velmi důležitá práce s reálnými materiály. Proto je podrobný textový přepis audiovizuálního záznamu rozhovoru nezbytnou součástí výzkumu.

„*Transkript spočívá v převedení dynamického audiovizuálního záznamu na jev grafický.*“⁸⁷ Takto popisují transkript autoři Kaderka a Svobodová. „*Transkript je kompromisem mezi standardním pravopisem a fonetickou transkripcí.*“⁸⁸ Takto se pak k transkriptu vyjadřuje Nekvapil. Přesto však tyto přepisy usilují o komplexní postižení

---

⁸⁵ Nekvapil 1999/2000, s. 80

⁸⁶ Jurka-Martinková-Roubínková 2014, s. 16-17

⁸⁷ Kaderka-Svobodová 2006, s. 20

⁸⁸ Nekvapil 1999/2000, s. 85

zvukových rysů výpovědi. Snaží se postihnout celkové vyznění rozhovoru, včetně intonace, mluvního tempa, umístění důrazu, hlasitosti, prodlužování či zkracování samohlásek, popřípadě jiné zvláštní zvukové jevy. Důležité je však postihnout i jevy, mezi něž například patří skákání do řeči, překrývání promluv i rozsah podílů jednotlivých komunikátů.⁸⁹

Kaderka se Svobodovou⁹⁰ podotýkají, že výzkumník se však nesmí spoléhat pouze na zhotovený transkript, ale musí brát stále v potaz i onen audiovizuální záznam, který je i nadále základním materiálem mluvené komunikace. Transkript tedy není považován za plnou náhradu daného záznamu.

4.1.4 Základní pojmy konverzační analýzy

Replika (angl. **turn**) je základním pojmem konverzační analýzy, se kterým tato metoda pracuje. Replikou se rozumí úsek rozhovoru, který nepřerušeně pronese jeden účastník komunikace. Replika je podle Nekvapila „významově souvislá promluva jednoho mluvčího v rozhovoru.“⁹¹ Je možné ji chápat jako základní jednotku dialogu. Taktéž je důležité zmínit, že replika může být i nonverbálního charakteru (např. gesto). Rozsah repliky je v rozhovoru libovolný.⁹² Při zhotovování transkriptu (viz výše) je replikou myšlen jakýkoliv hlasový projev jednotlivých účastníků. „Může to být jak dlouhý prosluv monologického typu, tak nedokončená promluva či pouhé odpovídací hm.“⁹³ Na konci každé repliky je relevantní prostor pro vystřídání mluvčích (viz kapitola mechanismus střídání replik). Každá replika obsahuje jednu nebo více **výpovědí**. Ty se pak shromažďují do **sekvencí**. Hoffmannová⁹⁴ sekvencí rozumí soudržný celek sestávající ze dvou, ale obvykle většího počtu replik.

„Za minimální sekvenci se považuje dvojice replik, z nichž první má funkci iniciační, druhá reaktivní (např. otázka-odpověď).“⁹⁵ Existují však i sekvence trojčlenné, kde se kromě otázky a odpovědi vyskytuje ještě reakce na odpověď.

Pokud jsou sekvence otázka-odpověď koherentní a jsou spojeny jak strukturně, tak funkčně, označují se jako **párové sekvence** (angl. **adjacency pairs**). V párových sekvencích je

---

⁸⁹ Hirschová 2006, s. 202-203

⁹⁰ Kaderka-Svobodová 2006, s. 21

⁹¹ Nekvapil 1999-2000, s. 85

⁹² Hoffmannová 2011, s. 140

⁹³ Kaderka-Svobodová 2006, s. 26

⁹⁴ Hoffmannová 2011, s. 142

⁹⁵ Hirschová 2006, s. 209

vždy očekávána i část druhá, tyto části jsou v těsné blízkosti. Jedná se právě o vztah otázka-odpověď či pozdrav-pozdrav. U párových sekvencí se očekává, že po první výpovědi, přijde výpověď druhá. Tento fakt může být patrný u komplimentu a následné reakce na kompliment. „*Ačkoli samy o sobě jsou párové sekvence minimální (tj. dvoučlenné) organizační formy rozhovoru, mohou mít zásadní podíl na utváření (celého) rozhovoru.*“⁹⁶

Sekvencí vyskytujících se v komunikaci je však více druhů. Dále se mohou vyskytnout **sekvence postranní**, jež vznikají odbočením od tématu rozhovoru. **Opravné sekvence** umožňují opravit chybu v komunikaci buď přímo samotným mluvčím, který ji pronesl, či komunikačním partnerem. Snahou opravných sekvencí je snížení komunikačního šumu nebo nepochopení mezi partnery.⁹⁷ Vyskytnout se mohou i **sekvence vložené**, pomocí nichž se snaží účastník komunikace dosáhnout určitého cíle, popř. záměru. Tyto sekvence slouží především k upřesnění pronesených replik. Důležité je zmínit také **presekvence**. Ty značí repliky předcházející před samotnou sekvencí a jsou taktéž úzce spojeny s párovými sekvencemi (viz výše). Jak uvádí Nekvapil,⁹⁸ jedná se o repliky, jež avizují následující vyprávění. Mohou taktéž sloužit jako prostředek, kterým se komunikátor ujistí, že je posluchač připravený k následné výměně replik. „*Presekvence mluvčím umožňují, aby neformulovali takové verbální akce, jejichž základní předpoklady nejsou splněny (např. formulovat pozvání, když komunikační partner nemá čas).*“⁹⁹

Dalšími pojmy, se kterými konverzační analýza pracuje jsou pojmy **překryv replik** a **přerušení**. K překryvu replik dochází, pokud dva mluvčí pronášejí repliku souběžně. Přerušením je myšlena situace, kdy mluvčí zasáhne svým řečovým projevem do repliky dosavadního mluvčího a tím naruší pronášenou repliku.¹⁰⁰ Tato problematika bude specifikovaná níže.

4.1.4.1 Mechanismus střídání replik

Jedná se o základní mechanismus konverzační analýzy, v anglickém jazyce nazývaný jako turn-taking. Jedná se o akt, kdy se ve svých rolích střídají mluvčí a adresát. „*Střídání replik se studuje jak z hlediska obsahové výstavby, tak z hlediska podílu účastníků na*

---

⁹⁶ Nový encyklopedický slovník češtiny. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/P%C3%81ROV%C3%81%20SEKVENCE>

⁹⁷ Sedláková 2015, s. 465

⁹⁸ Nekvapil 1999/2000: 83

⁹⁹ Nekvapil 1999/2000: 83

¹⁰⁰ Havlík 2012, s. 6

*dialogickém celku a jejich vzájemných vztahů a rovněž z hlediska realizace komunikačních funkcí jednotlivých replik.*¹⁰¹ Střídání replik je nezbytným mechanismem v průběhu komunikace dvou či více jedinců, může být taktéž považováno za jednu z hlavních vlastností každého dialogu. „*Mechanismus střídání partnerů (replik) je důležitým prostředkem výstavby dialogu z replikových jednotek, způsob, jakým se v rozhovoru dostávají účastníci ke slovu.*“¹⁰²

Jiří Nekvapil¹⁰³ popisuje metodu střídání mluvčích v rozhovoru následovně. První způsob, jak může být zahájen proces této výměny mluvčích, je takový, že mluvčí položí adresátovi otázku, a tak se tito dva aktéři vystřídají ve svých rolích. Dalším způsobem, který zmiňuje, je situace, kdy aktuální hovořící mluvčí nezvolí druhého mluvčího, začít hovořit tak může jiný účastník komunikace. Třetím případem je situace, kdy účastník, který momentálně hovoří, nevybere dalšího mluvčího a pokračuje ve své mluvě on sám, není to však podmínkou. Dále se pak již mohou v komunikaci střídat všechny tyto postupy, vždy do té chvíle, než dojde k vystřídání mluvčích komunikace. Hirschová¹⁰⁴ však podotýká, že tento proces turn taking je pozměněn v institucionalizovaných dialozích, kdy hovoří vždy jen ten mluvčí, který je buď vyzván, nebo je osobou předsedající. Tito mluvčí mají v komunikaci svá určená pořadí, kdy hovoří.

4.1.4.1.1 Místo relevantní z hlediska přechodu

Důležitým pojmem, který souvisí s mechanismem střídání replik, je **místo relevantní z hlediska střídání mluvčích** nebo **místo relevantní z hlediska přechodu** (zkratka *MRP*, angl. transition relevance place). Havlík jej dokonce ve své publikaci označuje jako pojem klíčový.¹⁰⁵ *MRP* je místem nacházejícím se zejména po ukončení nějakého významného, resp. intonačního celku.¹⁰⁶ Mluvčí jej signalizuje verbálně i neverbálně (změna intonace, pokles hlasu, gesto atd.).¹⁰⁷

V diskuzních pořadech, popřípadě v analyzovaném žánru talk show často nedochází k plynulému *MRP*, ale dochází k překryvu či k přerušení replik ze strany účastníků. Host nebo moderátor se při rozhovoru snaží rychle reagovat na dané promluvy, a tak často svého komunikačního partnera nenechají plynule dokončit jeho repliku.

---

¹⁰¹ Hirschová 2006, s. 211

¹⁰² Hoffmannová 2011, s. 143

¹⁰³ Nekvapil 1999/2000, s. 81

¹⁰⁴ Hirschová 2006, s. 210

¹⁰⁵ Havlík 2012, s. 6

¹⁰⁶ Nekvapil 1999/2000, s. 81

¹⁰⁷ Müllerová-Hoffmannová 1994, s. 27

4.1.4.2 Překryvy a přerušení replik

Jedná se o mechanismy narušující plynulou výměnu replik mezi aktéry komunikace. Důvodem bývá snaha prosadit se, dostat se včas ke slovu, a to i za cenu přerušení komunikátora.¹⁰⁸ Z analytického hlediska je velmi těžké rozeznat rozdíl mezi překryvem a přerušením.

Přerušením (angl. *interruption*) označuje Havlík¹⁰⁹ situaci, kdy posluchač nenechá dohovořit aktuálního mluvčího („skákání do řeči“) a nedovolí svému komunikačnímu partnerovi plynule dokončit pronášenou repliku. Jedná se o akt neslušný, nezdvořilý, dokonce jej označuje jako jednání morálně zatížené. Tyto mechanismy jsou patrné při politických interview, kdy si aktéři často skáčou do řeči například z důvodu neodkladné potřeby vyslovit svůj názor nebo vyjádřit svůj nesouhlas s názorem oponenta.¹¹⁰

Havlík¹¹¹ ve své publikaci cituje rozdělení přerušení podle Fergusonové. Ta jej dělí na *jednoduché přerušení*, kdy posluchač vstoupí do repliky mluvčího a nedovolí mu ji dokončit. Dále hovoří o *překryvu* (angl. *overlap*), kdy posluchač začne svou promluvu, aniž by mluvčí dokončil svou repliku. Třetím typem je *vskočení do promluvy* (angl. *butting-in*). Tento typ je charakteristický tím, že mluvčí zde sám ukončí svou promluvu i přesto, že jeho výpověď není dokončena. Posledním druhem je *tiché ukončení*. Posluchač zde neskočí svému partnerovi do řeči, ale po krátké pauze se ujme repliky sám.

Překryvem replik je myšlena souběžná mluva aktérů v průběhu komunikace. Podílí se taktéž na formování MRP.¹¹² Jedná se o nedokonalost způsobenou při mechanismu střídání mluvčích. Havlík ve své publikaci dále klasifikuje čtyři typy překryvů. Prvním jsou **terminální překryvy**, kdy posluchač tuší, že se blíží MRP a převezme repliku dříve, než dojde k úplnému dokončení repliky současného mluvčího. Druhým typem jsou **kontinuátory**. Zde posluchač dává najevo, že poslouchá promluvy mluvčího (jo, hm). Třetím druhem jsou **podmíněné vstupy do repliky**, kdy komunikační partner pomáhá mluvčímu v hledání slova

---

¹⁰⁸ Čmejrková 2011, s. 143

¹⁰⁹ Havlík 2012, s. 9

¹¹⁰ Čmejrková 2011, s. 143

¹¹¹ Havlík 2012, s. 36

¹¹² Havlík 2012, s. 6

či v ukončování repliky. Posledním typem jsou **chorální překryvy** (společný smích účastníků komunikace)¹¹³

---

¹¹³ Havlík 2012, s. 17-18

4.1.4.3 Globální organizace rozhovoru

Každý rozhovor má svou pravidelnou opakující se strukturu. Má tedy svůj určitý **začátek** (angl. *opening*), **průběh** i **konec** (angl. *closing*). Každá tato část má pro konverzační analýzu svá určitá specifika. Rozhovor je tedy při zkoumání rozdělen do určitých celků, kterými se zabývá tato analýza. Nutné je však podotknout, že rozhovor je důležité zkoumat jako celek, který se skládá z onoho zahájení, průběhu a ukončení. Nelze tedy každý tento úsek daného rozhovoru zkoumat zvlášť, nezávisle na ostatních částech.

Na začátku rozhovoru jsou většinou přítomny již zmiňované párové sekvence. Zde může jít například o sekvence pozdrav-pozdrav nebo, jak uvádí Nekvapil, zavolání-odpověď. Tím může být myšleno nejen oslovení komunikačního partnera, ale také zaklepání či zvonění mobilního telefonu. Přítomny v rozhovoru bývají i ony presekvence, které uvádějí určitým způsobem následující rozhovor. Příkladem presekvence, která předeseílá začátek rozhovoru, může být pozvání:

Mluvčí 1: „Máš teď čas?“

Mluvčí 2: „Ano, mám. Proč?“

Mluvčí 1: „Nechceš jít se mnou do kavárny?“

Průběh rozhovoru je pak oním střídáním rolí mluvčího a adresáta. Na samém konci se pak nachází ukončení. „*K ukončení rozhovoru mluvčí typicky užívají sekvenci čtyř replik. Např. X: Dobře. Y: Dobře. X: Tak ahoj. Y: Ahoj.*“¹¹⁴ Dvojice „dobře-dobře“ jsou označovány jako předzávěrové sekvence (v anglickém jazyce *pre-closing sequence*). Může dojít k situaci, kdy po sekvenci „dobře-dobře“ naleznou oba mluvčí další téma rozhovoru (angl. *re-opening*), a tak situace pokračuje do vyčerpání tohoto tématu do té doby, než dojde k použití těchto čtyř sekvencí, a tedy k ukončení rozhovoru. Ve formálních rozhovorech dochází na konci často k výměně **zdvořilostních frází** (angl. *thanking exchange*). Na závěr pak přichází **výměna pozdravů** (angl. *goodbye exchange*).¹¹⁵

---

¹¹⁴ Nekvapil 1999/2000, s. 81

¹¹⁵ Hoffmannová 2011, s. 147

4.2 Formální analýza otázek

Kromě konverzační analýzy bude pro tuto práci nezbytná i metoda formální analýzy. K zakladatelům této výzkumné metody patří S. E. Clayman a J. Heritage. U nás se této problematice věnuje Martin Havlík, konkrétně v jeho publikaci *Otázky Václava Moravce*. Z této publikace bude vycházet i výzkum této práce.

Havlík ve své publikaci vychází primárně z rozřazení otázek výše zmíněných analytiků Claymana a Heritage. Ti pomocí formální analýzy měřili agresivitu tazajících se novinářů. Níže budou uveden rozdíl mezi dotazem a otázkou a taktéž jejich základní rozdělení.

4.2.1 Rozdíl mezi dotazem a otázkou

Pro analýzu této práce je taktéž důležité vyjasnit rozdíl mezi otázkou a dotazem. Čmejrková¹¹⁶ uvádí, že není snadné určit, co je možné chápat přesně pod pojmem otázka. Proto je dle jejího názoru snazší definovat ji pragmaticky, nikoli syntakticky.

„Otázkou můžeme nazývat vše, co chápe interviewovaná osoba jako výzvu k podání informace.“¹¹⁷

V Novém encyklopedickém slovníku češtiny¹¹⁸ je pak otázka popsána jako určitý typ výpovědi, kterým mluvčí dává najevo nedostatek určité informace, jeho záměrem je tuto chybějící informaci doplnit. Důležité je zmínit, že tazací věta nemusí být vždy nutně otázkou a stejně to platí i v opačném případě. Otázky nemohou mít imperativ.¹¹⁹

Pro analýzu této práce je nezbytné uvést jednotlivé **typy otázek**, se kterými bude následně operováno. K těmto typům patří otázky **zjišťovací, doplňovací, vylučovací, jednoduché, návodné**, dále otázky **otevřené, zavřené** a **pravé** a **nepravé**. Zjišťovacími otázkami si mluvčí potvrzuje platnost, popř. neplatnost výpovědi. (*Jel na výlet do Prahy?*)¹²⁰ Doplňovací otázky slouží k doplnění určité informace ve výpovědi. Tento typ otázky začíná tazacími slovy kdo, co, který, kam, kdy, odkud, proč, kvůli čemu atd. (*Kdo to rozbil?; Kdy přijedeš domů?*)¹²¹ Vylučovací otázky lze chápat jako určitý výčet možností ze strany komunikátora, nabízí tak tedy více druhů odpovědí. Jednoduché otázky bývají řečeny bez

---

¹¹⁶ Čmejrková 2003, s. 92-93

¹¹⁷ Čmejrková 2003, s. 93

¹¹⁸ Nový encyklopedický slovník češtiny. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/OT%C3%81ZKA>

¹¹⁹ Grepl-Karlík 1998, s. 460

¹²⁰ Grepl-Karlík 1998, s. 460

¹²¹ Grepl-Karlík 1988, s. 460

kontextuální části. Návodné pak silně preferují určitou odpověď.¹²² Na otázky zavřené odpovídá komunikátor většinou krátce a výstižně (*Jakou máš barvu očí? Kde bydlíš? Kolik je ti let?*). V otázkách otevřených se naopak očekává od komunikátora odpověď delší (*Co si myslíš o naší nové spolužačce?*). Poslední dělení je pak na otázky pravé a nepravé. Podstatné pro tuto analýzu bude charakterizovat otázky nepravé, které sice mají tázací formu, ale nemusí poté vždy následovat odpověď. Spadají sem otázky řečnické nebo **podivové**, pak dále otázky vyjadřující rozpaky nebo nejistotu.

Dotazem lze chápat repliku, jež nemá primárně formu tázací věty. Podle Müllerové¹²³ se jedná o formálně netázací výpověď s tázacím významem. Havlík¹²⁴ se k dotazům ve své publikaci vyjadřuje následovně. Podle něj existují **komplexní dotazy**, jež jsou složené z několika otázek a taktéž z netázací části (např. konstatování). Dále ve své práci pracuje s **dotazy výzvodými**, jimiž právě označuje repliky, které nemají interogativní (tázací) formu. Mohou se taktéž objevit **dotazy následné, následné nesouhlasné, otevřené a zavřené**. Dotazy mohou být na rozdíl od otázek výpovědi obsahující imperativ.

4.3. Analýza neverbální komunikace

Vzhledem k tomu, že se v práci objeví i analýza výrazných neverbálních projevů moderátora, bude zde krátce popsána i problematika neverbální komunikace. Konkrétně zde bude uvedeno, na co se analýza neverbální komunikace v průběhu analyzovaných rozhovorů zaměří a jak bude použita.

4.3.1 Analýza výrazných gest

Tato práce se primárně zaměří na analýzu výrazných gest moderátora Jana Krause. Ta totiž patří k moderátorem nejvíce užívaným prvkům neverbální komunikace vyskytující se v analyzované Show Jana Krause.

Patří do kineziky neboli nauky o pohybové činnosti člověka. „*Gesty se rozumějí pohyby, které mají výrazný sdělovací účel, které doprovázejí slovní projevy nebo je*

---

¹²² Havlík 2008, s. 198

¹²³ Müllerová 1982, s. 202

¹²⁴ Havlík 2008, s. 198

zastupují.“¹²⁵ Gesta mohou dokonce dokreslovat či vyjadřovat úplně jiný význam, než jaký má pronášené verbální sdělení.¹²⁶

Paul Ekman a Erik Friesen pak gesta rozdělili do dalších pěti skupin Pro tuto práci jsou nepodstatnější **symboly, ilustrátory, regulátory a adaptéry**. Ty budou následně sledovány, jakým způsobem je Jan Kraus v průběhu komunikace využívá.

Symboly budou sledovat, jakým způsobem Kraus doplňuje proneseného, mají stejný význam, jako to, o čem člověk právě hovoří. „*Symboly přímo tlumočí slova nebo fráze, například znamení „OK“ (palec a ukazováček spojené do „O“ – „všechno v pořádku“).*“¹²⁷ Například pokud se mluví o určitém množství, prsty názorně naznačí daný počet. **Ilustrátory** doplňují, popřípadě zesilují verbální sdělení, například pokud člověk hovoří o určitém směru (vpravo, vlevo) použije i pohyb rukou či popřípadě hlavy, aby oním směrem poukázal. **Regulátory** usměrňují či povzbuzují komunikačního partnera v jeho řeči. Zde patří například pokyvování hlavou při komunikaci s partnerem.¹²⁸ **Adaptéry** jsou většinou používány nevědomě. Jedná se například o odhrnutí vlasů z obličeje, upravení brýlí, poškrábání se atd. Tyto nevědomé pohyby mohou prozradit, zda je účastník komunikace nervózní.

---

¹²⁵ Křivohlavý 1988, s. 71

¹²⁶ Křivohlavý 1988, s. 72

¹²⁷ DeVito 2008, s. 155

¹²⁸ DeVito 2008, s. 156

5. ANALYZOVANÝ VZOREK

Analyzovaný vzorek byl vybrán z odvysílaných dílů pořadu Show Jana Krause, který vysílá televizní stanice Prima každou středu od 21:35 hodin. Vybráni byli hosté, kteří byli určitým způsobem spjatí s politickým tématem a zároveň je spojovala osobnost prezidenta Miloše Zemana. Ač je mezi analyzovanými díly určitý časový rozestup, v obou případech se jednalo v té době o aktuální a diskutované téma.

První analyzovaný rozhovor byl s hosty Jiřím Bradym a Danielem Hermanem z 26. 10. 2016, jehož stopáž je 11 minut a 51 sekund. Díl byl vybrán záměrně, jelikož byl doprovázen neobvyklým a ve společnosti velmi diskutovaným a právě i politicky spjatým kontextem. Celá tato situace byla již v té době nazvána jako tzv. Kauza Brady.¹²⁹ Brady a Herman byli v tomto dílu pořadu v pořadí prvními hosty.

Druhým analyzovaným rozhovorem vybraným pro tento výzkumný vzorek byl rozhovor s prezidentským kandidátem Jiřím Drahošem, který byl zároveň soupeřem Miloše Zemana. Tento díl byl odvysílán 31. 10. 2018 a jeho stopáž je 14 minut a 33 sekund.

Na závěr je důležité podotknout, že výsledky analýzy nebude možné globalizovat z důvodu malého rozsahu výzkumného vzorku. Vzorky byly vybrány na základě společných rysů, kterými je právě politické téma. Takoví hosté nejsou příliš často do Show Jana Krause zváni¹³⁰, proto byly právě tyto rozhovory vybrány pro analýzu.

---

¹²⁹ Viz Příloha – Kauza Brady

¹³⁰ Viz Seznam pozvaných hostů

6. ANALÝZA

Pomocí kvantitativní a kvalitativní metody této práce budou analyzovány vybrané rozhovory¹³¹. Analýza bude rozdělena na tyto podoblasti:

- analýza délky promluv moderátora i hostů
- analýza dotazování moderátora Jana Krause
- analýza četnosti a poměru replik
- reformulace a doslovné zopakování slov
- přerušení a překryvy
- analýza témat rozhovorů
- analýza výrazných gest

Na základě komparace výsledků bude možné určit styl vedení rozhovorů moderátorem Janem Krausem. Analýza dotazování bude sloužit jako indikátor toho, jakým způsobem pokládá moderátor svým hostům otázky a také zda jsou patrné určité sympatie ze strany moderátora. Na základě analýzy délky promluv bude možné určit, kolik prostoru věnuje Jan Kraus svým hostům. Celkovou komparací poté bude možné identifikovat, zda způsob vedení rozhovorů v Show Jana Krause splňuje očekávané role moderátora charakteristické pro vedení talk show.¹³²

6.1 Analýza délky promluv moderátora a hostů

Aby byl lépe patrný prostor moderátora a hostů v analyzovaných dílech, bude zde uvedena obecná tabulka s jednotlivými časy podstatnými pro tuto část analýzy. Pro větší přesnost byl čas promluv odečtený od úvodních replik, kdy moderátor zve svého hosta do studia a kdy jej zdraví, a poté byl jednotlivý čas promluv moderátora i hostů uveden v procentech.

---

¹³¹ Viz Analyzovaný vzorek

¹³² Výsledky analýzy nebude možné kvůli nízkému počtu zkoumaných rozhovorů zobecňovat.

Tabulka č. 1 – analýza času moderátora a hostů 1

	Jan Kraus - 26. 10. 2016
Celkový čas pořadu	45 min 25s
Celkový čas rozhovoru s hostem	10 min 17 s
Čas promluv moderátora určených publiku a přivítání hosta (prefatory statements)	2 min 35 s
Čas promluv celkem	8 min 5 s (100%)
Čas promluv moderátora	4 min 3 s (50,1%)
Čas promluv hosta	4 min 2 s (49,9%)

Tabulka č. 2 – analýza času moderátora a hostů 2

	Jan Kraus - 31. 01. 2018
Celkový čas pořadu	48 min 19 s
Celkový čas rozhovoru s hostem	14 min 33 s
Čas promluv moderátora určených publiku a přivítání hosta (prefatory statements)	3 min 4 s
Čas promluv celkem	11 min 19 s (100%)
Čas promluv moderátora	6 min 2 s (50,6%)
Čas promluv hosta	5 min 17 s (43,4%)

Dle výsledků výpočtů je možné uvést, že v obou analyzovaných rozhovorech hovořil déle moderátor. Oba výsledky analýzy jsou velmi podobné a pohybují se v rozmezí 50,1 % - 50,6 % času rozhovoru. V případě analyzovaného rozhovoru s Jiřím Drahošem je čas jeho promluv téměř o minutu delší, oproti času promluv hosta. V prvním analyzovaném rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem, je čas téměř totožný, ale přesto zabírá čas promluv moderátora o jednu sekundu více.

Díky celkovému počtu replik, které moderátor a na základě vypočítaného času promluv obou mluvčích, mohl být zjištěn průměrný čas replik hostů i moderátora Krause v obou analyzovaných rozhovorech. Výsledky jsou uvedeny v sekundách v tabulce níže.

Tabulka č. 3 – analýza průměrného času replik hostů i moderátora

	Moderátor	Host
26.10.2016	4,56	4,82
31.01.2018	3,25	3,04

Z výsledků v tabulce je patrné, že v rozhovoru, kde byli hosté Jiří Brady a Daniel Herman měli průměrnou délku replik delší právě hosté pořadu. Zatímco v druhém

analyzovaném rozhovoru s Jiřím Drahošem měl průměrnou délku replik delší moderátor, nežli jeho host. S tímto může souvise i fakt, že v případě druhého rozhovoru moderátor častěji přerušoval Jiří Drahoše, kdežto v prvním analyzovaném rozhovoru nechal Jan Kraus své hosty déle odpovídat.

6.2 Analýza dotazování moderátora

Pomocí výzkumné metody v podobě formální analýzy otázek¹³³ byly otázky a dotazy rozděleny do 13 kategorií. Kategorie byly inspirovány rozdělením Martina Havlíka. Jelikož jeho práce se však primárně zaměřuje na analýzu politických pořadů, byla přidána ještě jedna kategorie otázek, konkrétně otázek podivových. Ty se v jeho práci neobjevovaly. Tyto otázky signalizují překvapení či údiv moderátora. (viz ukázka č. 1)

Ukázka č. 1

JK: u vás takovej neprezidentskej [bordel děláte]?

JD: [hm: hm:] no jo no

Nutno je uvést, že některé typy otázek nebylo možné rozřadit pouze do jedné kategorie otázek, a tak byly následně zařazeny do více kategorií. Proto počet jednotlivých analyzovaných otázek neseďí s celkovým počtem tázacích replik vyskytujících se v rozhovorech. Jako příklad bude uvedena otázka, která byla zařazena do kategorie komplexní, otevřená a doplňovací (viz ukázka č. 2).

Ukázka č. 2

JK: no a co jste říkal těm televizním? tak to byly takový nemyslím ty ee jak vás tam jak jste tam byli všichni ale tyhle jenom s milošem zemanem kde jste tam byli jenom vy dva

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny jednotlivé kategorie otázek a dotazů a je uveden jejich celkový počet, který byl následně převeden i na procenta pro lepší přehlednost.

---

¹³³ Viz Formální analýza otázek

Tabulka č. 4 - analýza dotazování moderátora 1

	Zjišťovací otázky	doplňovací otázky	vylučovací otázky	jednoduché otázky	komplexní dotazy	návodné otázky	negativní zjišťovací otázky
26.10.2016	9 (36%)	5 (20%)	1 (4%)	16 (64%)	5 (20%)	2 (8%)	1 (4%)
31.01.2018	17 (32,7%)	14 (26,9%)	1 (1,9%)	28 (53,8%)	7 (13,5%)	5 (9,6%)	0

Tabulka č. 5 – analýza dotazování moderátora 2

	otevřené otázky	zavřené otázky	podivové otázky	následné dotazy	negativní doplňovací otázka	návodný dotaz	Celkově
26.10.2016	6 (24%)	15 (60%)	2 (8%)	6 (24%)	1 (4%)	2 (8%)	25 (100%)
31.01.2018	9 (17,3%)	31 (59,6%)	8 (15,4%)	1 (1,9%)	1 (1,9%)	3 (5,8%)	52 (100%)

6.2.1 Jednoduché otázky a komplexní dotazy

Na základě formální analýzy je patrné, že moderátor Jan Kraus využíval v rozhovoru z 26. 10. 2016, kde byl hostem Jiří Brady a Daniel Herman více otázek jednoduchých než komplexních dotazů. Jednoduché otázky moderátor používá bez onoho použití kontextuální části, či jistého uvedení tématu. Jednoduché otázky bývají taktéž stručnější a rozhovor mezi hostem a moderátorem tak může probíhat rychleji. Patrné tedy může být, že Kraus tak díky vyššímu podílu používání jednoduchých otázek dává konverzaci rychlejší spád a taktéž dynamiku.

Stejně tak je tomu i v případě rozhovoru s Jiřím Drahošem z 31. 1. 2018, kdy moderátor taktéž využíval větší podíl dotazů jednoduchých než komplexních. Rozhovor tak mohl být dynamičtější a docházelo k rychlejšímu střídání replik mezi hostem a moderátorem.

Komplexní dotazy Kraus využíval v případech, kdy se snažil obeznámit hosta, či diváky s určitou problematikou, popřípadě se jeho výpovědi skládaly s více otázek či dotazů.

Pro větší přehlednost budou níže uvedeny ukázky jednoduchých otázek i komplexních dotazů z obou analyzovaných dílů pronesených moderátorem Janem Krause v obou rozhovorech pořadu. V ukázce č. 3 bude popsána jednoduchá otázka z dílu s Jiřím Bradym. V ukázce č. 4 bude popsán komplexní dotaz z téhož dílu. Komplexním dotazem podává divákům větší spektrum informací a může tím dokázat i svou připravenost na rozhovor s daným hostem. V dalších dvou ukázkách bude uveden příklad jednoduché otázky a

komplexního dotazu z analyzovaného rozhovoru s Jiřím Drahošem. (viz ukázka č. 5 a ukázka č. 6)

Ukázka č. 3

JK: a co si vo tom myslíte?

JD: že zaplat' pánbů to možná něčemu pomůže

JK: (.) že jo?

Ukázka č. 4

JK: u vás je ještě ohromně zajímavý vy jste byl knězem řádně vystudovaným (.) a pak jste vystoupil jaksi nebo vono se to říká jinak, jak se to říká správně?

DH: Byl jsem laicizován.

Ukázka č. 5

JK: a umíte něco tím nářečím?

JD: samo že umjem

Ukázka č. 6

JK: no: no dobře a tak jakej máte plán teďko? Si chvíli odpočinete no: ale tak vy ste v dobrý kondici tak dlouho odpočívát nemusíte.

JD: no říkal jsem si že půjdu do Show Jana Krause

6.2.2 Zavřené a otevřené otázky

Zavřenými otázkami jsou v této analýze myšleny otázky, které neposkytují možnost delší odpovědi. Moderátor položením zavřené otázky vyžaduje od svého hosta krátkou a výstižnou odpověď, v případě zjišťovacích otázek se může hovořit o odpovědi ano či ne. Tento druh odpovědí však není jediný. Položením otevřené otázky naopak moderátor očekává odpověď delší a rozvinutější. Níže budou uvedeny příklady otevřených i zavřených otázek.

V analyzovaném díle z 26. 10. 2016 s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem moderátor Kraus pokládal více zavřených otázek. Taktéž v díle z 31. 1. 2018 s Jiřím Drahošem bylo položeno více uzavřených nežli otevřených otázek.

Pokládáním zavřených otázek se Kraus zřejmě snažil získat od svých hostů onu jednoznačnou a výstižnou odpověď. Znesnadňoval tak svým hostům změnu tématu. Na druhou stranu využití zavřených otázek taktéž úzce souvisí s promluvami hostů. Například v rozhovoru s Jiřím Drahošem často reagoval Kraus na promluvy hosta právě zavřenými otázkami – například otázkami zjišťovacími zavřenými – pomocí nich se snažil rozšířit diskutované téma. Otevřenými otázkami v analyzovaném díle z 26. 10. 2016 jsou dle výsledku analýzy především otázky doplňovací, v druhém analyzovaném dílu z 31. 1. 2018 se výsledek analýzy taktéž shoduje. I zde jsou otevřenými otázkami nejčastěji otázky doplňovací. V tomto typu otázek dával Kraus svým hostům větší prostor k odpovědi. Zavřenými otázkami jsou v obou analyzovaných dílech především otázky zjišťovací. V tomto případě Kraus očekával odpověď typu ano nebo ne.

Níže v ukázce je jeden příklad zavřené otázky z rozhovoru s Bradym a Hermanem (viz ukázka č. 7) a v druhé s Drahošem (viz ukázka č. 8). V ukázce č. 9 je příklad otevřené otázky v rozhovoru s Bradym a Hermanem a v další ukázce příklad otevřené otázky v rozhovoru s Drahošem (viz ukázka č. 10).

Ukázka č. 7

JK: no protože doma je doma že?

JB: doma je doma přesně tak

Ukázka č. 8

JK: vám se stala takhle strašná věc jo?

JD: že mě nepochválila? No jéjeje

Ukázka č. 9

JK: a co si vo tom myslíte?

JB: že zaplat' pánbů to možná něčemu pomůže

Ukázka č. 10

JK: no a co jste říkal těm televizním? tak to byli takový, nemyslím ty ee jak se vás tam, jak jste tam byli všichni ale tyhle ty jenom s milošem zemanem kdy jste tam byli jenom dva

JD: tak byly dvě ty debaty, ta první musím říct že mě (.) mírně řečeno překvapila já jsem čekal že moderátor je tam od toho, aby to opravdu ovládal tu debatu, aby to moderoval ale [nakonec]

JK: [(no to ale to)]

6.2.3 Otázky zjišťovací, doplňovací a vylučovací

Toto rozložení otázek souvisí s výše zmíněným rozdělením otázek na zavřené a otevřené. Zjišťovací otázky totiž předpokládají odpověď ano či ne, mohou být tedy zařazeny do otázek zavřených. Doplňovací otázky pak předpokládají odpověď rozvitější a mohou být zařazeny do otázek otevřených. V práci se však vyskytly i takové doplňovací otázky, která očekávaly naopak jen stručnou a jasnou odpověď. A tak byly považovány za otázku zavřenou. Tento fakt doloží následující příklad (viz ukázka č. 11). Podle Havlíka jsou otázky zjišťovací agresivnější nežli otázky doplňovací.¹³⁴

Ukázka č. 11

JK: no a kdy ste se rozhod, že budete kandidovat? pamatujete si ten okamžik?

JD: žádný okamžik [nebyl]

JK: [nebyl?]

Vylučovacími otázkami dal poté moderátor svým hostům určitý výčet možností, ze kterých očekával, že si host vybere odpověď. Kraus v těchto případech očekával odpověď kratší, a tak jsou tyto otázky pokládány za otázky zavřené. (viz ukázka č. 12) V obou analyzovaných rozhovorech Kraus položil vylučovací otázku pouze jednou.

Ukázka č. 12

JK: už to mám. (.) a nikdo neví co. ví to jen ten chemik a ten druhý chemik a ten třetí chemik nebo není to tak?

JD: e já jsem už nesedával moc u bublajících zkumavek, takhle, já jsem já jsem dělal chemické inženýrství, já jsem seděl u

---

¹³⁴ Havlík 2008: 22

takových velkých válců kterýma probublávala ve vodě probublával nějaký plyn mohlo to reagovat [takže nebylo to] ve zkumavce

JK: [se mnou můžete mluvit odborně]

Z tabulky je patrné, že v dílu s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem použil Kraus více otázek zjišťovacích, celkem jich položil devět. Kraus se zde tedy snaží získat jasné odpovědi na své položené otázky. (viz ukázka č. 13) Doplnovacích otázek je o čtyři méně - pět. Doplnovacími otázkami se svých hostů často doptává na jejich názor na určité téma, o kterém právě hovoří. Moderátor Kraus dával svým hostům větší volnost při formulaci odpovědí u těchto typů otázek. (viz ukázka č. 14)

Ukázka č. 13

JK: a: ehm to jste si vo to požádal?

DH: ano to je podle kodexu kanonického práva to je [církevní právo] tam to existuje tato možnost o to jsem požádal a vatikán ((myšleno Vatikán)) mi vyhověl.

JK: [ano:]

Ukázka č. 14

JK: a jak vy budete slavit osmadvacátýho října?

DH: tak vím že ho nebudu slavit na hradě ((myšleno Pražský hrad)) a: ((smích))

V druhém analyzovaném rozhovoru s Jiří Drahošem je pak podle tabulky patrné, že moderátor kladl taktéž více otázek zjišťovacích a snažil se tak často získat od hosta jasnou odpověď (viz ukázka č. 15), pokud mu tedy Drahoš jednoznačně neodpověděl na položenou otázku. Dohromady položil 17 otázek zjišťovacích. Doplnovacích otázek bylo o tři méně, celkem tedy 14. Níže je uveden příklad doplnovací otázky položené Krausem (viz ukázka č. 16).

Ukázka č. 15

JK: a umíte něco tím nářečím?

JD: samo že umjem

Ukázka č. 16

JK: a co ste proved?

JD: ale radši to nebudu říkat

Vylučovací dotazy, kdy moderátor uvádí výčet možností, se pak v analyzovaných rozhovorech objevily pouze dvakrát v případě rozhovoru s Jiřím Bradym a jednou v případě analyzovaného rozhovoru s Jiřím Drahošem. Toto číslo je uvedeno také výše v tabulce.

6.2.4 Návodné otázky a návodné dotazy

Při kladení návodných otázek Kraus silně předpokládal určitou odpověď. Po bližší analýze je možné interpretovat fakt, že tento typ otázek je v obou případech analyzovaných rozhovorů tvořen především otázkami zavřenými. Návodné dotazy se lišily v tom, že nebyly primárně tvořeny tázací replikami, ale i tak v nich byla patrná moderátorova výzva k odpovědi hosta.

V analyzovaném rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem se objevily celkem dvě návodné otázky a dva návodné dotaz. V analyzovaném rozhovoru s Jiřím Drahošem bylo položeno celkem pět návodných otázek a tři návodné dotazy. Níže jsou uvedeny příklady. Ukázka č. 17 předkládá příklad návodné otázky z rozhovoru s Bradym a Hermanem, ukázka č. 18 pak z rozhovoru s Drahošem. V ukázce č. 19 je příklad návodného dotazu z rozhovoru s Bradym a Hermanem a v ukázce č. 20 je návodný dotaz z dílu s Drahošem.

Ukázka č. 17

JK: no protože doma je doma že?

JB: doma je doma přesně tak

Ukázka č. 18

JK: =nedostatkem v tomhle ohledu netrpíte ne řekněme si

JB: =doma by to bylo jiný a bylo by mě velmi příjemný když dostávám tady uznání, [doma] jo

JK: [doma]

Ukázka č. 19

JK: no to nejde voni ale dali lístky vám ne?

JD: no ee ano, polovinu lístků [bylo pro mé příznivce a polovinu pro miloše zemana]

JK: [bylo vám a polovinu dali (pro) miloše zemana]

Ukázka č. 20

JK: no jo: no tak to jsem viděl potom v závěru zejména musela taky že jo

JD: =ale vona celou dobu, vona pak v závěru [byla vidět víc]

JK: [byla i vidět]

6.2.5 Negativní otázky

Mezi tento typ patří takové otázky, jenž mají tázací sloveso v záporném tvaru. V analyzovaných rozhovorech se objevily negativní zjišťovací otázky a negativní doplňovací otázky. V rozhovoru s Bradym a Hermanem použil Kraus jednu negativní zjišťovací otázku (viz ukázka č. 21) a jednu negativní doplňovací (viz ukázka č. 22). V rozhovoru s Drahošem položil Kraus pouze jednu negativní doplňovací otázku (viz ukázka č. 23). Negativní otázky jsou taktéž považovány za „agresivnější“ styl tázání.

Ukázka č. 21

JK: no a vy ste o tom neuvažoval? když šlo o vašeho strýčka (..) a řekl vám pan prezident jestli budete tady s dalajlámou tak to strýček nebude nebo nedostane.

DH: no mě to šokovalo proto jsem to taky strýčkovi hned emailem posílal řekl sem to nejbližším příbuzným, přátelům, protože e s takovým handlem jsem se už dávno nesetkal, možná ještě nikdy takže opravdu mě to hodně překvapilo

Ukázka č. 22

JK: a kdyby vám nevyhověl?

JD: no kdyby mi nevyhověl, tak by to asi trvalo trošku déle. Ale vyhověl mi takže já vlastně nevím kdyby mi nevyhověl on mi vyhověl

Ukázka č. 23

JK: no a proč jste to nepoužil v kampani?

JD: bo by, bo by mi žodný nerozumjol

6.2.6 Podivové otázky

Tato kategorie otázek byla vytvořena z důvodu, že moderátor často pokládal takové otázky, kterými vyjadřuje určitý údiv nad hostovou odpovědí. V rozhovoru s Bradym a Hermanem položil celkem dvě tyto otázky. V rozhovoru s Drahošem celkem osm. Tyto otázky mohou být formulovány pouhým „že jo?“ či „jo?“. V ukázce č. 24 je uveden příklad podivové otázky z rozhovoru s Jiřím Drahošem. Kraus s ním v tu chvíli hovoří o chemii a podivuje se, že ve zkumavkách probublával kysličník uhličitý.

Ukázka č. 24

JK: =uhličitej jo?

JD: sklenička šampaňského (.) typický systém kapalina plyn kapalina a teď tam bublají ty

6.2.7 Následné dotazy

Tyto promluvy moderátora nejsou tvořeny tázací větou, ale moderátor na ně opět očekává určitou interakci ze strany hosta. Jedná se o repliky navazující na repliku pronesenou hostem. V rozhovoru s Bradym a Hermanem se objevilo celkem šest následných dotazů v rozhovoru s Drahošem jich použil celkem tři. Níže je uveden příklad následného dotazu z rozhovoru s Bradym a Hermanem (viz ukázka č. 25) a taktéž příklad z rozhovoru s Drahošem (viz ukázka č. 26).

Ukázka č. 25

JK: bohužel už je to osm let ale takhle s danielem jste tady ještě nebyl nikdy.

JB: to ještě ne.

Ukázka č. 26

JK: ne: ale myslím teďkom si dáte nějakou dovolenou a pak třeba:

JD: no moc dovolené nebude:

6.3 Analýza četnosti a poměru replik

Replikou je v tomto případě myšlena souvislá promluva pronesena vždy pouze jedním z účastníků komunikace. Konverzační analýza považuje jako repliku i nedokončené promluvy, či pouhé přízvukování *hm, jo, no* atd. V tomto případě však tyto krátké promluvy znázorňující pozornost, popřípadě porozumění ze strany komunikačního partnera, nebudou započítány jako samostatné repliky, pokud by se ovšem nejednalo o samostatně stojící repliku, která byla pronesena jako souhlas na otázku. V ukázce č. 27 vyjadřuje Jan Kraus souhlas s replikou hosta Jiřího Drahoše pouze přízvukováním. V tomto případě se ale jednalo o souhlas, takže replika byla do celkového počtu připočítána.

Ukázka č. 27

JD: ale to osud těch vynálezců že jo?

JK: je: je je

Dále jako replika nebude počítán jednoslovný vstup komunikačního partnera do repliky. Do celkového počtu repliky nebyly připočítány repliky, jenž pronesl moderátor v úvodu a na konci rozhovorů. Těmito replikami pouze uváděl nebo ukončoval daný rozhovor.

Tabulka č. 6 – analýza četnosti replik

	Repliky moderátora	Repliky hosta	Celkem
26.10.2016	54(51,9%)	51(49%)	104 (100%)
31.01.2018	111 (52,1%)	102 (47,9%)	213 (100%)

Nutné je v této části analýzy uvést i stopáž obou rozhovorů, která je rozdílná, a proto nejde tyto výsledky analýzy srovnávat mezi sebou. Rozhovor s Jiřím Brady a Danielem Herman měl délku 10 minut a 17 sekund. Druhý rozhovor s Jiřím Drahošem měl následně délku 13 minut a 32 sekund. Oba tyto časy jsou uvedeny po odečtení úvodních replik, kdy

moderátor uvádí hosty do studia, a taktéž byl odečten čas, kdy se hosté loučí s diváky v divadle Archa.

V analyzovaném dílu s Jiřím Brady a Danielem Hermanem tvořily repliky moderátora Krause 51,9 % z celkových 104 replik. Repliky obou hostů tvořily 49 % z celkového počtu pronesených replik. V případě rozhovoru s Jiřím Drahošem byl podíl replik 52,1 % z celkových 213 pronesených replik. Repliky Jiřího Drahoše v analyzovaném rozhovoru tvořily celkem 47,9 % z celkového počtu replik moderátora i hosta. V obou případech je tedy možné pozorovat, že moderátor Jan Kraus pronesl větší počet replik nežli jeho pozvaní hosté.

6.3.1 Dělení replik na netázací, tázací a výzvodé

V další části analýzy byla pozornost zaměřena na repliky pronesené moderátorem Krausem. Tyto repliky byly na základě analýzy rozděleny na repliky netázací, tázací a výzvodé. Jako replika netázací je považována replika, jenž nelze z pragmatického hlediska zařadit do kategorie otázek, repliky tázací jsou repliky, které jsou tvořeny tázací větou. Skládají se tedy z otázky či dotazu. Výzvodé repliky jsou v analýze brány jako otázky a repliky snažící se získat od komunikačního partnera odpověď, i přesto, že nesplňují primárně funkci tázací věty.

Některé repliky musely být posouzeny individuálně, zda spadají do kategorie tázacích, netázacích, či výzvodých, jelikož v některých replikách Krause se vyskytovala najednou oznamovací i tázací věta. V některých případech bylo rozhodnuto na základě poslední věty vyskytující se v replice moderátora viz ukázka č. 28, kdy byla replika posouzena jako tázací na základě poslední tázací věty. Ale nebylo tomu tak vždy viz ukázka č. 29. Zde je pronesena nejprve tázací věta a poté následují věty oznamovací. I přesto se jedná o repliku tázací.

Ukázka č. 28

JK: von byl vodvázanej že tam je s váma no: tak jako (.) to tak někdy bejvá a je to zajatec ty situace, ale na druhou stranu voni vám vytýkaj že jste měl jít na tu třetí že možná by to bylo lepší než jezdit po těch krajích. Co myslíte?

Ukázka č. 29

JK: no a co jste říkal těm televizním? Tak to byly takový nemyslím ty ee jak vás tam jak jste tam byli všichni, ale tyhle jenom s milošem zemanem, kde jste tam byli jenom vy dva

JD: tak byly dvě ty debat, ta první musím říct že mě (.) mírně řečeno překvapila, já jsem čekal že moderátor je tam aby to opravdu ovládal tu debatu aby to moderoval ale [nakonec]

JK:

[no to ale to]

Počty jednotlivých replik moderátora jsou zaznamenány do níže uvedené tabulky.

Tabulka č. 7 – analýza poměru replik

	Repliky netázací	Repliky tázací	Repliky výzvodé	Celkem
26.10.2016	29 (53,7%)	16 (29,6%)	9(16,7%)	54 (100%)
31.01.2018	59 (53,2%)	33 (29,7%)	19 (17,1%)	111 (100%)

V rozhovoru s Jiřím Brady a Danielem Hermanem tvořil počet netázacích replik celkem 53,7 % z celkových 54 replik pronesených moderátorem Krausem. Z výsledku je tedy jasné, že se jedná o nejpoužívanější druhy replik v rozhovoru s Hermanem a Bradym. Repliky, které byly tvořeny jakožto otázky nebo dotazy a moderátor takto explicitně nebo implicitně zformuloval žádost o odpověď od hostů Bradyho nebo Hermana, tvořily celkem 46,3 % všech replik. V tomto případě byly sečteny repliky tázací i výzvodé, tedy repliky splňující pragmatickou funkci otázky. Netázací repliky, jež tvořily v rozhovoru největší podíl, byly většinou formulovány jako jeho osobní názory, či postoje. Kraus tyto repliky formuloval taktéž jako odvolání na informace z médií, čímž mohl dokazovat svoji připravenost na rozhovor. (viz ukázka č. 30)

Ukázka č. 30

JK: mě zaujalo že se na moje gusto málo zaobírali média tou motivací (.) motivací vás dvou si vymýšlet (.) a případně motivací kanceláře prezidenta a podobně si vymýšlet, že u vás by to muselo znamenat že jste si řekli já to strýčku zařídím abys už byl konečně vyznamenaný, doženeme je k tomu, neumím si představit jak vy se třesete v Kanadě jestli to vyjde ((smích publika)) a: říkáte zkusíme to dokud' dokud' je šance a ta druhá motivace se mi zdá jaksí daleko věrohodnější, když nechcete poslouchat, pane Hermane, že se nebudete scházet s Dalajlámou, tak nebudou taky jiný věci.

Výzvodými replikami vyzívá Kraus Bradyho či Hermana k odpovědi. Výzvodé repliky v rozhovoru tvořily celkem 16,7 % z celkového počtu replik moderátora K tomu používá například slova *ještě mě řekněte*, anebo *řekněme si*. Příkladem výzvodé repliky v analyzovaném pořadu, kde jsou hosté Jiří Brady a Daniel Herman, je ukázka č. 31.

Ukázka č. 31

JK:=nedostatkem v tomhle ohledu netrpíte, ale doma by to bylo jiný ne? řekněme si

JB:=doma by to bylo jiný a bylo by mě velmi příjemný když dostávám tady uznání [doma] jo

JK: [doma]

V druhém analyzovaném rozhovoru, kde byl hostem Jiří Drahoš, tvořil podíl netázacích replik Krause celkem 53,2 % z celkových 111 replik pronesených moderátorem. Opět je z výsledku patrné, že netázací repliky byly v tomto rozhovoru moderátorem použity nejčastěji. Netázacími replikami formuloval repliky, kdy hovořil především v úvodu sám o sobě či když v průběhu pořadu formuloval své názory k určité problematice, o které s Jiřím Drahošem hovořili. Příkladem bude níže uvedena ukázka netázací repliky z úvodu rozhovoru. (viz ukázka č. 32)

Ukázka č. 32

JK: proto mě to zajímalo, protože já jsem z chemie propad
((smích publika))

JD: já jsem z chemie nepropad ale ehm chápu že jsou lidi kteří nemusí být každý chemik.

JK:=nene von byl kretén ten učitel
((smích publika))

Tázacích a výzvodých replik se v analyzovaném rozhovoru s Jiřím Drahošem objevilo ze strany moderátora dohromady 52, což je dohromady 46,8 %. Výzvodé dotazy obsahovaly

v tomto rozhovoru například slova *řekněte ještě* nebo *můžete*. Níže je uvedena ukázka, jenž byla započítána právě jako replika výzvoová. (viz ukázka č. 33)

Ukázka č. 33

JK: no: ale řekněte ještě něco tím (.) nařečím

JD: čo chčiete viedžet

JK: vono je to takový jako s polštinou trošku že jo

6.4 Reformulace a doslovné opakování

Jednou z analyzovaných technik moderátora jsou právě reformulace odpovědí hostů. Moderátor v těchto chvílích buď opakuje odpovědi hosta, kde shrne vlastními slovy nejpodstatnější informace, anebo jako reformulace slouží doslovné zopakování slov pronesených hostem. Oba druhy reformulací jsou sečteny dohromady a poté jsou výsledky každého dílu zvlášť uvedeny v tabulce níže.

V případě analyzovaného rozhovoru s Jiřím Brady a Danielem Hermanem se objevily dvě reformulace hosta a dvě zopakování slov. Proto je tedy v tabulce níže uvedeno číslo čtyři. V případě analyzovaného rozhovoru s Jiřím Drahošem se objevila celkem jedna reformulace odpovědi hosta a sedm zopakování slov, proto je v tabulce níže uveden celkový počet osm.

Tabulka č. 8 – reformulace a doslovné zopakování slov

	Reformulace + doslovné zopakování
26.10.2016	4
31.01.2016	8

Reformulace byly dále rozděleny na reformulace provokativní a vstřícné. Stejně rozdělení bylo u zopakování slov, tedy na provokativní zopakování slova a vstřícné zopakování slov. Pokud reformulace či zopakování slov nebrání v zobrazování pozitivní tváře hostů jsou reformulace i zopakování slov označeny jako vstřícné. Pokud naopak moderátor ohrožuje pozitivní tvář svých hostů jsou reformulace a zopakování slov označeny jako provokativní. Z tabulky níže jsou patrné výsledky výskytu jednotlivých reformulací odpovědí hostů a zopakování slov.

Tabulka č. 9 – druhy reformulací a zopakování slov

	Vstřícné reformulace	Vstřícné zopakování slov	Provokativní reformulace	Provokativní zopakování slov
26.10.2016	2	2	0	0
31.01.2018	0	5	1	2

V případě analyzovaného rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem se moderátor svými reformulacemi či zopakováním slov nesnažil ohrozit pozitivní tvář svých hostů, a tak se objevily jen vstřícné reformulace a zopakování slov. Níže bude uveden příklad vstřícné reformulace (viz ukázka č. 34) a vstřícného zopakování slov (viz ukázka č. 35) z analyzovaného rozhovoru.

V analyzovaném rozhovoru s Jiřím Drahošem se objevily i provokativní reformulace a zopakování slov. Největší podíl tvořilo pak ale vstřícné zopakování slov. Vstřícné reformulace se neobjevily vůbec. Níže bude uveden příklad vstřícného zopakování slov (viz ukázka č. 36), provokativní reformulace (viz ukázka č. 37) i provokativního zopakování slov (viz ukázka č. 38) objevujících se v analyzovaném rozhovoru s Jiřím Drahošem.

Ukázka č. 34

JB: bohužel už je to osm let.

JK: bohužel už je to osm let ale takhle s Danielem jste tady ještě nebyl nikdy.

Ukázka č. 35

DH: byl jsem laicizován

JK: =laicizován

Ukázka č. 36

JD: jako polština ale není to polština, je tam spousta německých slov třeba jak moš mantel

JK: =kaj moš mantel?

Ukázka č. 37

JD: tak eehm třeba bych řekl jo še tu na to vysmolím

((smích))

JK: vysmolím, nějaký dětský ne?

Ukázka č. 38

JD: nezavírám za sebou skříně

JK: vy nezavíráte skříně?

6.5 Překryvy a přerušení

Jednou z dalších technik, které moderátor používá při vedení rozhovoru s hosty, jsou překryvy a přerušení. Jak bylo uvedeno v kapitole překryvy a přerušení replik (viz překryvy a přerušení replik) jedná se o neumožnění dokončení pronášené repliky. V případě moderátora Jana Krause se překryvy či přerušení objevovaly ve chvílích, když moderátor vyjadřoval souhlas k určitým promluvám nebo vyjadřoval naopak svůj nesouhlas. Popřípadě, když se snažil v rozhovoru prosadit nebo dostat včas ke slovu.

V první fázi analýzy byly rozděleny překryvy a přerušení na ty, které byly způsobeny hosty a ty, které způsobil moderátor. V analýze jsou totiž zkoumány pouze překryvy a přerušení způsobené moderátorem. V první části analýzy byly sledovány vstupy blízko MRP, vstupy v MRP a vstupy mimo MRP. Výsledky budou taktéž zaznamenány do tabulek.

V druhé části analýzy budou sledovány překryvy z hlediska záměru mluvčího. Jedná se o terminální překryvy, kontinuátory, podmíněné vstupy do repliky a chorální překryvy. Všechny tyto pojmy byly vysvětleny v kapitole překryvy a přerušení repliky (viz Překryvy a přerušení replik). Výsledky budou následně pro přehlednost zaznamenány do tabulky.

Následující tabulka charakterizuje způsob vzniku překryvů moderátora Krause v obou analyzovaných rozhovorech. V první tabulce jsou uvedeny vstupy související s místem relevantním z hlediska přechodu. V analyzovaném rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem se vyskytoval nejčastěji vstup mimo MRP. To označuje vstup v místě, které není relevantní z hlediska přechodu. Ostatní počty zachycuje tabulka níže. V druhém analyzovaném dílu s Jiřím Drahošem bylo zaznamenáno nejvíce vstupů v MRP, to znamená, že šlo o místo, kde se zdálo, že mluvčí končí svou promluvu, a tak moderátor začal se svou promluvou. Host však se však rozhodnul ve své mluvě pokračovat plynule dále.

Tabulka č. 10 – analýza vstupů na základě MRP

	Vstup blízko MRP	Vstup v MRP	Vstup mimo MRP
26.10.2016	1	3	4
31.01.2016	2	9	4

Tabulka níže zachycuje jednotlivé druhy překryvů či přerušení ze strany moderátora.

Tabulka č. 11 – analýza jednotlivých druhů překryvů a přerušení

	Terminální překryvy	Kontinuátory	Podmíněné vstupy do repliky	Chorální překryvy
26.10.2016	3	3	2	6
31.01.2018	9	2	4	9

Z tabulky je patrné, že v rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem se nejčastěji vyskytovaly chorální překryvy. To jsou ty překryvy, kdy řeč účastníků komunikace byla přerušena vzájemným smíchem. Viz ukázka č. 39 Kraus s Hermanem právě řeší situaci, která nastala po Sametové revoluci. Oba se pak vzájemně rozesmějí a jejich řeč je tedy následně přerušena.

Ukázka č. 39

JK: =teď to tady nahazujeme znova

DH: =jo teď no tak do jisté míry ano. nesmíme na to

((smích)) (6s)

V rozhovoru s Jiřím Drahošem se pak taktéž hojně vyskytovaly chorální překryvy. Stejný počet však byl i u terminálních překryvů. Jednalo se o ty překryvy, kdy Kraus tušil, že Drahoš svou repliku už pomalu ukončuje, a tak převzal slovo dřív, než stihl host svou promluvu kompletně ukončit. Viz ukázka č. 40

Ukázka č. 40

JK: vy jste dělal vícefázáky?

JD: no: ((smích)) <tak:> [je to tak]

JK: [a reaktory] to jsou kurvy reaktory.

Z výsledků obou tabulek lze vidět, že hladší průběh měl rozhovor s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem, kdy docházelo k méně překryvům či přerušením. Kraus zde častěji nechal domluvit své hosty a jejich repliky tolik nepřerušoval.

5.6 Analýza témat

V následující tabulkách bude uveden seznam témat, o kterých se v průběhu analyzovaných dílů hovořilo.

Tabulka č. 12 – analýza témat rozhovoru 1

	Kauza Brady v médiích	Bývalé povolání Hermana	Jiří Brady v koncentračních táborech	Vyznamenání Bradyho
26.10.2016	3 min 52 s	2 min 4 s	1 min 9 s	1 min 43 s

Z výše uvedené tabulky je patrné, že nejdiskutovanějším tématem v průběhu rozhovoru s Bradym a Hermanem byla právě Kauza Brady, která byla v tu dobu i hojně diskutována v médiích. Moderátor ji během rozhovoru ponechal největší prostor a to konkrétně 3 minuty a 52 sekund. Ač se nejedná o tzv. „příjemné téma“, je zajímavé sledovat způsob, jak Kraus s hosty o tomto tématu hovoří. Svým hostům dává větší prostor k odpovědím, tzn. položil pouze jednu negativní zjišťovací otázku, u které se očekává jednoznačná odpověď. Tímto se tedy odlišil od moderátorů politických interview, i přesto, že s hosty hovoří o politickém tématu.

Tabulka č. 13 – analýza témat rozhovoru 2

	Chemie	Soukromí J.D.	Prezidentská kandidatura J.D.	Televizní předvolební debaty	Goralské nářečí a Jablůnkov
31.01.2018	3 min 32s	1 min	1 min 2 s	3 min 13 s	4 min 36 s

V druhém analyzovaném dílu nepatří k nejdéle diskutovaným tématům ani prezidentská kandidatura Jiřího Drahoše ani televizní předvolební debaty, tedy v té době aktuální politicky spjatá a aktuální témata, ale nejdéle hovořil Jan Kraus se svým hostem o Jablůnkově a pro něj typickém goralském nářečí. V tomto případě je tedy patrný prvek typický právě pro talk show. Kraus s Drahošem hovoří o „personálním“ a příjemném tématu,

konkrétně tedy o soukromí Jiřího Drahoše a goralském nářečí spolu s Jablůnkovem. Tato témata týkající se osobního života hosta se objevují běžně v talk show, nikoli v politickém interview.

6.7 Analýza gest moderátora

Jan Kraus při vedení rozhovorů velmi výrazně používá i neverbální komunikaci, k nejvýraznější části neverbální projevu moderátora patří především gestika, která byla právě proto vybrána pro tuto část analýzy. V následující analýze budou gesta rozdělena na symboly, ilustrátory, regulátory a adaptéry. Důležité bude taktéž zachytit, jak se ona gesta vážou k pronesenému obsahu.

6.7.1 Symboly (emblémy)

Symboly se vyskytovaly především v úvodu a v závěru obou rozhovorů, kdy Jan Kraus pomocí gest přivítal nebo pozval hosta do studia, nebo naopak se s ním rozloučil a ukončil tak daný rozhovor. V obou případech šlo o identický pohyb, při kterém mírně pokrčenou rukou v lokti ukázal směrem ke vstupu do studia. Tím dal pomyslný pokyn hostovi, že může přijít a publiku tak naznačil, že právě přichází host. Při použití tohoto gesta pronáší směrem k publiku v obou případech podobnou repliku a to „*nyní mi dámy a pánové dovolte, abych pozval...*“ V závěrečné fázi pak v obou analyzovaných rozhovorech zvolal hostovo jméno

Obrázek 1-pozvání Bradyho a Hermana

Obrázek 2-pozvání Drahoše

Obrázek 3-rozloučení se s Drahošem

Pozvání hosta pak mohlo následně pokračovat verbálně proneseným pozdravem a taktéž podáním ruky. Podání a potřesení ruky může být v rozhovoru chápáno taktéž jako pozdravení se s hostem. V tomto případě se jedná taktéž o symbol.

Obrázek 4-přivítání se
potřesením rukou s Drahošem

6.7.2 Ilustrátory

Ilustrátory v obou rozhovorech používal Kraus za účelem zesílení a zdůraznění svých verbálních projevů. To znamená, že jimi naznačoval například směr. To níže dokazují přiložené obrázky. U obrázku 5 vyslovuje slovo „přímost“ a rukou tak hýbe rovně dopředu. Tímto pohybem pomyslně předvádí onu přímost. V druhém případě na obrázku 6 hovoří o Pražském hradě. Vztyčenými prsty ukazuje za sebe na fotografii, kde se nachází právě Pražský hrad.

Obrázek 6-znárodnění směru

Obrázek 5-znárodnění směru

Ilustrátory nemusí znázorňovat pouze směr, ale taktéž i množství nebo velikost. Na níže uvedeném obrázku Kraus hovoří o „*množství informací*“. Tím, jak roztáhne ruce od sebe na určitou vzdálenost naznačí, že informací je dle něj spousta.

Obrázek 7-naznačení množství

Dalšími výraznými ilustrátory bylo například sprásknutí rukou. Tím Kraus zapojuje do rozhovoru určitý scénární prvek, kdy vyjadřuje jakési zděšení či údiv k tématu rozhovoru „*vy nezavírate skříně?*“. Tím zrovna je osobní život Jiřího Drahoše, který prozrazuje, že za sebou doma nezavírá skříně. V druhém případě hovoří o bublajících zkumavkách „*...sedíte někde u těch bublajících zkumavek...*“ a využitím ilustrátoru naznačuje ony bublinky. Poslední ukázkou je pohyb prstů u rukou, kterými Kraus naznačuje jakoby vzdušné parohy. V tu chvíli totiž hovoří o pohádkové postavě Smolíčkovi pacholíčkovi „*ale vysmolím je takový smolíček pacholíček hele*“.

Obrázek 8-sprásknutí rukou

Obrázek 9-znázornění bublinek

Obrázek 10-Smolíček pacholíček

6.7.3 Adaptéry

Snad nejčastěji používaným adaptérem ze strany Krause byl nevědomý pohyb papíru na stole před ním pomocí jeho levé ruky. V některých chvílích se pouze dotýkal rukou stolu. Konkrétně špičkami svých prstů.

Obrázek 11-hýbání s papírem
1

Obrázek 13-hýbání
s papírem 2

Obrázek 12- hýbání
s papírem 3

Dalším adaptérem ze strany Jana Krause byl například dotyk jeho vlastního obličeje, konkrétně promnutí očí jeho pravou rukou, ve chvíli, kdy hovoří s Hermanem o atmosféře, která v zemi panovala po Sametové revoluci „*ted' to tady nahazujeme znova*“. Zdá se, že se ze strany moderátora jedná o nevědomý pohyb. Důležité je podotknout, že adaptéry nám mohou poskytnout informace o psychickém rozpoložení moderátora. Pomocí nich totiž moderátor může skrývat nervozitu nebo stres.

Obrázek 14-mnutí očí

6.7.4 Regulátory

Pomocí regulátorů uděloval Kraus především slovo svým hostům. Zejména v dílu s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem. Mírně pokrčenou rukou směřoval k hostovi, na kterého právě hovořil, aby bylo jasné, s kterým z těchto dvou hostů mluví. Replika v takovém

případě pak začínala například „*a Daniela co vy*“? V některých případech ani nepoužil oslovení, jen pouze ukázal na hosta, na kterého směřovala jím právě pronášená replika.

Obrázek 15- poukázání na Bradyho

Obrázek 15-předání slova Hermanovi

7. SHRNUÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZY

Analýza způsobu vedení rozhovoru s politickými hosty byla rozdělena do několika podoblastí. V první části byl analyzován prostor moderátora i hostů z hlediska jejich času v pořadu. Druhá část se věnovala analýze dotazování moderátora, kam spadala i četnost a poměr pronesených replik. Zde spadá i analýza některých technik vedení rozhovoru moderátorem – přerušení, překryvy a reformulace. Nesmí být opomenuta ani analýza témat obou rozhovorů, která zkoumala, zda se jedná o příjemná personální témata nebo o formální a neosobní témata. Poslední část se pak věnovala analýze výrazných gest moderátora Krause.

V prvním kroku byly vytvořeny tabulka zachycující veškeré podstatné informace týkající se času v analyzovaných rozhovorech. U obou případů byly výsledky velmi podobné a nedocházelo k výskytu větších rozdílů. Tedy bylo zaznamenáno, že větší poměr času zaujímal moderátor Jan Kraus. V druhé části, kde byl analyzován styl dotazování Krause a kde byly zkoumány jednotlivé typy otázek a dotazů byl závěr takový, že Jan Kraus používal v analyzovaných rozhovorech nejvíce otázek zjišťovacích uzavřených a jednoduchých. Tyto otázky jsou z hlediska tázání považovány za agresivnější nežli otázky doplňovací, kterých bylo průměrně o 9 % méně.

Při analýze počtu replik bylo zjištěno, že v obou případech pronesl Kraus více replik nežli jeho hosté. V obou rozhovorech byl počet replik moderátora nad 50 %. Převažovaly především repliky netázací, kterých také bylo nad 50 % z celkového počtu replik.

Co se týče analýzy technik vedení rozhovoru moderátorem lze vidět, že v případě reformulací byl Kraus vstřícnější při rozhovoru s Bradym a Hermanem. Nepoužil zde totiž ani jednu provokativní reformulaci ani provokativní zopakování slov. Zatímco u Drahoše se tyto oba jevy vyskytly. Stejně tak je tomu u překryvů a přerušení, které se vyskytovaly méně v případě rozhovoru s Bradym a Hermanem. Nutné je však podotknout, že rozhovor s Drahošem má delší stopáž.

Při analýze témat byla diskutovaná témata rozdělena do tabulek. Zkoumáno bylo, o jaká témata se jednalo i jaký celkový čas každé z témat zabralo. Šlo především o to zjistit zda jsou témata příjemná a osobní, nebo formální a neosobní, která by spíše spadala do politického interview nežli do talk show. Zjištěno bylo, že se vyskytují oba druhy témat. V rozhovoru s Bradym a Hermanem zabíralo více času téma formální. V rozhovoru

s Drahošem největší podíl času zabíralo téma osobní a příjemné, ač se vyskytovala i témata formální.

Analýza výrazných gest byla rozdělena do čtyř kategorií: na symboly (emblémy), ilustrátory, adaptéry a regulátory. Symboly využívá Kraus především při vítání a loučení se s hosty. Pomocí ilustrátorů Kraus nejčastěji naznačoval to, o čem právě hovořil. Tím je myšlen například směr či tvar. V případě adaptérů se jednalo nejčastěji o nevědomý pohyb papíru na stole. Regulátory Kraus použil při udělování slova hostovi.

8. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat způsob řízení rozhovorů moderátora Jana Krause v pořadu Show Jana Krause, kde byly jakožto hosté politicky spjaté osobnosti. Ty kromě prvního faktu taktéž spojovala osobnost prezidenta Miloše Zemana. Snahou bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují tyto specifické hosté styl moderování Jana Krause.

Při analýze dotazování byly zkoumány jednotlivé druhy otázek a dotazů, jež používal Kraus při vedení rozhovorů. V obou rozhovorech byly nejvíce užívány otázky zavřené zjišťovací a jednoduché. Tento typ otázek je typický právě při vedení politického interview.

Výsledek analýzy počtu a poměru replik taktéž ukázal, že větší počet pronesených replik připadl v obou rozhovorech moderátoru Krausovi. V obou případech zabíraly repliky více než 50 % z celkového počtu replik. V následné analýze bylo zjištěno, že větší podíl tvořily repliky netázací. Výsledné číslo bylo opět velmi podobné a pohybovalo se těsně nad 50 % z celkového počtu všech druhů replik.

V další fázi bylo zjišťováno, jakým způsobem dochází k přerušování či překryvům ze strany moderátora. V případě rozhovoru s Jiřím Bradym docházelo nejčastěji k chorálním překryvům. V rozhovoru s Jiřím Drahošem se kromě chorálních překryvů nejčastěji vyskytovaly kontinuátory. Při analýze reformulací, které jsou typickým prvkem politických interview, se objevilo zajímavé zjištění, že v případě rozhovoru s Bradym a Hermanem nebyla použita žádná provokativní reformulace ani provokativní zopakování slov. Zatímco v rozhovoru s Drahošem se objevily.

Dílejší analýza témat obou rozhovorů ukázala, že byla probírána jak příjemná osobní témata typická pro talk show, tak i témata formální a neosobní vyskytující se běžně v politickém interview. V případě rozhovoru s Jiřím Drahošem bylo nejdéle probíraným tématem goralské nářečí a Jablůnkov. Lze tedy říci, že nejdelší čas zabíralo téma příjemné a osobní. V případě rozhovoru s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem byla nejdéle diskutovaným tématem tzv. Kauza Brady. Ta se řadí spíše k tématům formálním a taktéž politickým. Avšak je nutné podotknout, že Jan Kraus v průběhu tohoto tématu kladl spíše doplňovací a otevřené otázky a vyskytovalo se zde několik komplexních dotazů. Z toho je možné vyvodit, že ač šlo o politické téma, způsob tázání Krause nebyl „agresivní“, jak by se mohlo očekávat.

Poslední část této analýzy sledovala použití výrazných gest moderátora. Zde lze hovořit o tom, že výrazné používání gest je typickým prvkem pro talk show. Nejvíce používaným druhem gest byly zejména ilustrátory, dále moderátor velmi často manipuloval s papírem ležícím před ním, což spadá do kategorie adaptérů.

Při závěrečné komparaci výsledků práce lze říci, že při vedení rozhovoru s politickými hosty Jan Kraus kombinuje prvky typické pro vedení talk show s prvky typickými pro vedení politického interview. Při analýze dotazování bylo zjištěno, že Kraus nejčastěji používá zjišťovací, zavřené a jednoduché otázky. Otázky zavřené a zjišťovací nedávají tolik prostoru k vyjádření hosta a jsou považovány za „agresivnější“. Moderátor se tímto způsobem snaží udržet dynamiku pořadu i získat jednoznačnou odpověď od svého hosta. Větší podíl času i větší počet replik je naopak prvkem typickým spíše pro talk show, kde se moderátor snaží prezentovat především svou vlastní osobnost. Dalším prvkem typickým pro politické interview jsou formální a neosobní témata, která se zde taktéž objevovala v obou analyzovaných rozhovorech. Převažovala však témata osobní a příjemná. K „teatrálním“ prvkům náležícím talk show spadá výrazné použití gest moderátorem Krausem. V rozhovoru je taktéž výrazně patrný postoj Krause k jednotlivým hostům pořadu. V případě Bradyho a Hermana dochází k menšímu počtu překryvů a přerušení a nevyskytující se reformulace, které by ohrožovaly pozitivní tvář hostů. Stejně tak to může doložit průměrný čas jedné repliky těchto dvou hostů.

Na závěr je důležité podotknout, že výsledky analýzy není možné zobecňovat z důvodu malého výzkumného vzorku. Pro zobecnění by bylo nutné zvýšit počet analyzovaných rozhovorů.

9. SEZNAM PRAMENŮ

Show Jana Krause – online

Díl s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem odvysílaný 26. 10. 2016 –

<https://www.youtube.com/watch?v=hDrIhaSJrcA>

Díl s Jiřím Drahošem odvysílaný 31. 1. 2018 -

<https://www.youtube.com/watch?v=w3STKBOAAcs>

10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BARTOŠEK, J. *Zpravodajství a publicistika: Studijní texty pro distanční studium*. 2. přeprac. vyd. Olomouc, 2001. ISBN 80-244-0236-X.

BUČEK, J. *Rola moderátora v masmediálním dialogu*. Zlín, 2012. ISBN 978-80-87500-21-7

ČMEJRKOVÁ, S. a HOFFMANNOVÁ J. *Jazyk, média, politika*. Praha, 2003. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, S. a HOFFMANNOVÁ J. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha, 2011. ISBN 80-200-1970-7.

ČMEJRKOVÁ, S. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu*. Slovo a slovesnost [online]. roč. 60, č. 4, s. 247-268. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>.

DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vyd. Praha, 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.

HAVLÍK, M. *Otázky Václava Moravce*. In: *Člověk-jazyk-text: sborník z mezinárodního lingvistické konference konané u příležitosti životního jubilea prof. PhDr. Jana Kořenského, Dr.Sc.* České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-7394-075-2.

HAVLÍK, M. *Poznámky k práci moderátorů televizních a politických debat a rozhlasových interview*. *Jazykovědné aktuality* [online]. roč. 45, č.1-2, s. 4-32. ISSN 12125326. Dostupné z: <http://jazykovědnédruzeni.cz/JA0812.pdf>

HIRSCHOVÁ, M. a SVOBODOVÁ J. *Komunikační strategie v jednom typu mediálního diskurzu: (televizní talk show)*. Olomouc, 2014. ISBN 978-80-244-4458-1.

HIRSCHOVÁ, M. *Pragmatika v češtině*. Olomouc, 2006. ISBN 80-244-1283-7.

HOFFMANNOVÁ, J. a Müllerová. *Jak vedeme dialog s institucemi*. Praha, 2000. ISBN 80-200-0446-7.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Neverbální komunikace. Řeč pohledů, úsměvů a gest*. Praha, 1988.

KADERKA, P. a SVOBODOVÁ Z. *Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů*. *Jazykovědné aktuality* [online]. 43 (3-4); 18-51. ISSN 1212-5326

ILIE, C. *Semi-institucional discourse: The case of talk shows*. Journal of Pragmatics. Stockholm, 2001.

MARKOVÁ, I. MÜLLEROVÁ, O. A HOFFMANNOVÁ, J. *Od teorie dialogu k institucionální komunikaci*. Slovo a slovesnost [online]. roč. 60, č. 3, s. 195-213. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3848>

MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. rozš. a přeprac. Vyd. Praha, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.

MÜLLEROVÁ, O. a HOFFMANNOVÁ J. *Kapitoly o dialogu*. Praha, 1994. ISBN 80-85804-29-8.

MÜLLEROVÁ, O. Otázka a odpověď v dialogu. Slovo a slovesnost, 1991. dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2834>.

NEKVAPIL, Jiří. *Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. Češtinář*. Hradec Králové, 1999/2000. ISSN 1211-6874.

REIFOVÁ, I. *Slovník mediální komunikace*. Praha, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

RUSS-MOHL, S a BAKIČOVÁ, H. *Žurnalistika: komplexní průvodce žurnalistikou*. Praha, 2005. ISBN 80-247-0158_á

SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.

TIMBERG, B. *Television talk: a history of TV talk show*. Austin, 2002. ISBN 0-292-78175-X.

THOMPSON, J. B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. Praha, 2004. ISBN 80-246-0652-6.

11. SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – analýza času moderátora a hostů 1

Tabulka č. 2 – analýza času moderátora a hostů 2

Tabulka č. 3 – analýza průměrného času replik hostů i moderátora

Tabulka č. 4 - analýza dotazování moderátora

Tabulka č. 5 – analýza dotazování moderátora 2

Tabulka č. 6 – analýza četnosti replik

Tabulka č. 7 – analýza poměru replik

Tabulka č. 8 – reformulace a doslovné zopakování slov

Tabulka č. 9 – druhy reformulací a zopakování slov

Tabulka č. 10 – analýza vstupů na základě MRP

Tabulka č. 11 – analýza jednotlivých druhů překryvů a přerušení

Tabulka č. 12 – analýza témat rozhovoru 1

Tabulka č. 13 – analýza témat rozhovoru 2

12. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1- pozvání Bradyho a Hermana

Obrázek 2- pozvání Drahoše

Obrázek 3- rozloučení se s Drahošem

Obrázek 4- přivítání se potřesením rukou s Drahošem

Obrázek 5- znázornění směru

Obrázek 6 -znázornění směru

Obrázek 7- naznačení množství

Obrázek 8- sprásknutí rukou

Obrázek 9- znázornění bublinek

Obrázek 10-Smolíček pacholíček

Obrázek 11- hýbání s papírem 1

Obrázek 12- hýbání s papírem 2

Obrázek 13- hýbání s papírem 2

Obrázek 14- mnutí očí

Obrázek 15- poukázání na Bradyho

Obrázek 16- předání slova Hermanovi

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Kauza Brady

Příloha č. 2 – Prezidentský kandidát Jiří Drahoš

Příloha č. 3 – Seznam pozvaných hostů Show Jana Krause

Příloha č. 4 – Transkript rozhovoru Jana Krause s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem

Příloha č. 5 – Transkript rozhovoru Jana Krause s Jiřím Drahošem